

Vlaams
Parlement

vergadering **C182**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 13 april 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de dagvaarding van de minister wegens het verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren – 1198 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het sportduivenseizoen 2016 – 1465 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de concrete vormgeving van het uitdoofbeleid voor de pelsdierhouderij – 1522 (2015-2016)	8
VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het onderzoek naar alternatieve productiemethodes voor foie gras – 1523 (2015-2016)	11
VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de biggensterfte in Vlaanderen – 1711 (2015-2016)	15
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de implementatie van de Fast Lane – 1437 (2015-2016)	17
VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over een kwaliteitscharter voor groepsaankopen, meer bepaald wat zonnepanelen betreft – 1468 (2015-2016)	21
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de toekomst van de distributienetbeheerders – 1508 (2015-2016)	22
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over zonne-energie in Vlaanderen – 1627 (2015-2016)	27
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energiefactuur van de gebruikers van accumulatieverwarming en warmtepompen – 1635 (2015-2016)	29

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de dagvaarding van de minister wegens het verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren – 1198 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, tien moslimorganisaties hebben u op nieuw gedagvaard wegens het verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren. De aanklagers eisen dat het verbod wordt ingetrokken en vragen elk een vergoeding van 1000 euro. Eerder was al een kortgedingprocedure ingesteld omdat het verbod in strijd zou zijn met de godsdienstvrijheid. Hun eis werd echter in september 2015 afgewezen. De nieuwe zaak werd op 19 februari bij de rechtbank van eerste aanleg in Brussel ingeleid. In afwachting van een eindvonnis pleiten de organisaties voor een voorlopige beslissing van de rechtbank opdat de betrokken gemeenten tegen ten laatste 15 augustus weten waar ze aan toe zijn. Dat is volgens hen nodig om chaos, rechtsonzekerheid en schade tijdens het Offerfeest te vermijden. Minister, u reageerde daarop in de pers met te zeggen dat 'Vlaamse culturele tradities', zoals zij het zeggen, niet kunnen worden verdedigd. Dit werd door de moslims niet in dank aanvaard.

Uw beslissing ligt volledig in de lijn van de Europese regelgeving, die duidelijk stelt dat er op tijdelijke slachtvloeren geen onverdoofde slachtingen mogen gebeuren. Wij trekken dat uiteraard niet in twijfel. Het gaat over de dialoog met de moslimgemeenschappen en het feit dat er toch voldoende overleg moet zijn.

Vorig jaar werd er vanuit de moslimorganisaties zelf gecommuniceerd dat moslims voor één keer geen slachting hoefden te doen, waardoor het gevreesde capaciteitsprobleem er niet is gekomen. Het is wel belangrijk om te weten wat er het komende Offerfeest zal gebeuren.

Bij de hoorzittingen had de Moslimexecutieve ervoor geopteerd om een administratief verantwoordelijke af te vaardigen, wat heel jammer was, die geen bevoegdheid had om inhoudelijke verduidelijkingen te geven. Daardoor kom ik nu opnieuw bij u terecht. Ik zou graag verduidelijkt zien hoe het overleg met de Moslimexecutieve nu verloopt. Het is heel belangrijk om te weten waar we staan. Uit het feit dat er niemand aanwezig was, bleek toch opnieuw hoe verzuurd de relatie is tussen u, minister, en de moslimgemeenschap. Ik had alleszins die indruk.

Minister, hoe is het overleg met de moslimorganisaties over het verbod op onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren de afgelopen maanden geëvolueerd? Hoe vaak werd er overlegd en wat waren de resultaten? Waren er tijdens het overleg indicaties of concrete aanleidingen dat de moslimorganisaties van plan waren om opnieuw naar de rechter te trekken? Zijn er indicaties dat de moslimorganisaties dit jaar niet meer zullen oproepen om niet te slachten? Zo ja, welke problemen dreigen zich dan te stellen en hoe zult u die ondervangen? Wat zult u ondernemen om de dialoog met de moslimorganisaties opnieuw vlot te trekken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega's, in december 2015 heb ik een uitnodiging voor overleg gestuurd naar acht overkoepelende verenigingen van zowel de Marokkaanse als de Turkse gemeenschap. Vier verenigingen hebben daar positief op gereageerd, één vereniging heeft zich verontschuldigd en drie verenigingen hebben niet gereageerd. Daags voor het eerste geplande overleg stuurde de raadsman van de betrokken verenigingen echter een brief met de vraag om het overleg uit te

stellen. Ik kon natuurlijk niet anders dan dat ook effectief te doen. Het overleg werd hierop uitgesteld naar maandag 8 februari 's avonds. Op het overleg waren zes vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap en hun raadsman aanwezig. Die raadsman heeft het gros van de tijd gesproken en hij deelde mee dat een dagvaarding betekend werd. Deze dagvaarding bleek op vrijdag 5 februari om 18 uur betekend te zijn aan het kabinet van de minister-president. Natuurlijk sta ik open voor elk constructief overleg om tot een zo goed mogelijke oplossing te komen binnen het reglementaire kader. Een dagvaarding sturen één werkdag voor een gepland overleg, lijkt mij niet de meest constructieve opstelling. Daarnaast werd snel duidelijk dat de deelnemers aan het overleg enkel een terugkeer naar het onverdoofd slachten op tijdelijke slachtvloeren als optie zien. We hebben verschillende opties besproken, maar er werd steeds negatief op gereageerd.

Ik blijf openstaan voor elk verder constructief overleg. Een basisvereiste hiervoor is natuurlijk wel dat iedereen rond de tafel bereid is om het reglementair kader te respecteren, een kader waarover we het in deze commissie kamerbreed eens zijn. Alle vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap die hiertoe bereid zijn, zijn en blijven welkom op mijn kabinet.

Zal men opnieuw oproepen om al dan niet te gaan slachten? Men heeft mij alleszins de indruk gegeven dat men dat niet van plan was. In 2015 werd die oproep slechts drie weken voor het Offerfeest gelanceerd.

In verschillende provincies is het overleg tussen alle betrokken partijen opgestart om het Offerfeest ook in 2016 praktisch te organiseren. Waar dat gevraagd wordt, is dat met betrokkenheid van medewerkers van mijn kabinet.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik vind uw houding zeer positief omdat u blijft openstaan voor overleg met de moslimgemeenschap. Dat is de juiste manier.

U hebt het verloop van het overleg tot in detail geschetst. Een terugkeer naar de vroegere situatie is voor ons – ik ben daar altijd duidelijk over geweest – ook geen optie. Als dat hun enige optie was tijdens het overleg, zijn we zeker bondgenoten. Het is belangrijk dat u blijft openstaan voor dialoog. In het verleden zaten we op dat punt op een andere golfengte. Het is goed dat u nog steeds een constructief overleg wilt.

U kreeg de indruk dat men de oproep om niet te slachten niet zou herhalen. Dat is niet zo'n goed nieuws. We hadden het liever anders gehad. Vorige keer vreesden we voor een capaciteitsprobleem. Het is goed dat het overleg in de provincies al is opgestart. Er is inderdaad nog heel veel werk aan de winkel om het capaciteitsprobleem in september 2016 te ondervangen. Ik hoop dat u daar voldoende zult ondernemen en dat u dat zeer goed opvolgt. De vrees die ik altijd gehad heb, blijft natuurlijk. Met de indruk die u kreeg, is mijn vrees niet weggenomen. Ik hoop – ik vraag – dat u alles zult inzetten om het capaciteitsprobleem zo goed mogelijk te ondervangen.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Mevrouw De Vroe, ik had een heel betoog uitgewerkt naar aanleiding van uw vraag om uitleg, maar ik ben zeer tevreden met uw repliek. U zegt dat er geen enkel discussiepunt is, dat we op dezelfde lijn zitten. Als het terugdraaien van de beslissing het enige argument is van de Moslimexecutieve om rond de tafel te gaan zitten, hoeft het voor u ook niet. Ik kan enkel maar tevreden zijn dat we daar allemaal aan dezelfde kant staan.

Als men op vrijdag een dagvaarding stuurt als er op maandag een overleg gepland is, dan is er voor mij geen sprake meer van overleg, dan komt men enkel de

dagvaarding nog eens toelichten. Minister, u bent geduldig geweest. U bent nog altijd zeer geduldig. U laat bijna met de glimlach met uw voeten spelen, als ik het zo mag zeggen, door de Moslimexecutieve.

Wat mij betreft – maar dat is mijn persoonlijk standpunt, na wat we allemaal gezien en gehoord hebben – hoeft dat overleg zelfs niet meer. U hebt allemaal de hoorzitting bijgewoond over de evaluatie van het Offerfeest. De Moslimexecutieve heeft daarop iemand afgevaardigd die niets kwam vertellen en onze vragen niet beantwoordde. We kunnen ons wel indenken dat het overleg op het kabinet met de executieve op zo'n manier verloopt. Ik ben zeer blij dat we daar op dezelfde lijn zitten.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): In deze commissie pleiten we altijd voor overleg, ook vanuit mijn fractie. Nu kunnen we ons inderdaad niet van de indruk ontdoen dat het overleg niet altijd serieus wordt genomen door de mogelijke partners. We hebben in het verleden een kritische houding aangenomen ten opzichte van de minister.

We hebben u gevraagd wanneer het overleg heeft plaatsgevonden. U hebt daar uitgebreid op geantwoord. In dezen hebben de moslimorganisaties ook een grote verantwoordelijkheid. Zoals de heer Engelbosch zei, hebben we gezien dat de Moslimexecutieve eigenlijk afwezig was op de hoorzitting in het Vlaams Parlement. Ik vind dat zeer straf. Als het parlement de moslimorganisatie bij uitstek uitnodigt, en die stuurt haar kat, dan neem ik daar echt aanstoot aan.

Als de moslimorganisaties naar de rechter stappen, van alles ondernemen om het overleg uit te stellen, en dan nog snel een dagvaarding versturen vóór het overleg, dan nemen ze het overleg niet serieus. Ik betreur dat ten zeerste.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik ben blij om te vernemen dat u halsstarrig op dat overleg wilt blijven inzetten. Alles wat we al meegemaakt en gehoord hebben, moeten we allemaal op onze manier interpreteren, maar iedereen heeft ook zijn en haar verantwoordelijkheid. Ook als overheid hebben we onze verantwoordelijkheid. Ik ben dan ook blij dat we blijven openstaan voor overleg en erop blijven inzetten. Ik ben ervan overtuigd dat wij in dezen maximaal de rol van bruggebouwer moeten blijven invullen, niet polariserend werken, maar effectief tot oplossingen komen, ook al is de oplossing en de weg ernaartoe bijzonder moeilijk. Ik heb begrepen dat u wilt blijven inzetten op dat overleg, in welke moeilijke wateren het zich ook zou bevinden.

Anderzijds is er wel een dagvaarding, minister. Ik stel mij de vraag hoe het dan zit met de timing en het debat, ook in aanloop naar het toekomstige Offerfeest. We proberen om naar oplossingen te gaan, ook inzake de capaciteit en dergelijke meer, maar zo'n dagvaarding fietst daar even tussendoor. Ik ben dan ook benieuwd naar de timing, en hoe het overleg en het zoeken naar oplossingen daarvoor doorkruist kan worden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil nog even verduidelijken dat bij de verenigingen die ik op die vergadering heb ontvangen, de Moslimexecutieve niet vertegenwoordigd was. Dat was ook uitdrukkelijk de vraag van de betrokken organisaties. Het gaat concreet over die organisaties die vorig jaar aanklaagden dat ze niet gehoord waren en die stelden dat ze zich zeer constructief zouden opstellen als ze gehoord zouden worden. Daarom heb ik mijn oproep ook in eerste instantie tot hen gericht. Aanvankelijk had ik hen apart gevraagd, vervolgens wilden ze dat samen. Dan is er nog wat andere communicatie aan voorafgegaan. Uiteindelijk heb ik hen dan ontmoet in februari.

Ik heb ook de Moslimexecutieve gevraagd om nog eens te praten, maar daar heeft men laten weten dat men op die vraag zou antwoorden. Men heeft dus geantwoord dat men zou antwoorden.

Wat wel belangrijk en heel relevant is, is de timing met betrekking tot de juridische procedure. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat men speciaal gewacht heeft: eerst het uitstellen van het overlegmoment zelve, om vervolgens de vrijdag voor het overleg, dat op maandag zou plaatsvinden, een dagvaarding te laten betekenen, een dagvaarding die luidens eerdere communicatie eigenlijk al in augustus of september bestond. Men stuurt daarbij dan uitdrukkelijk aan op voorlopige maatregelen en een tussenvonnis. Ondertussen is de zaak op 19 februari ingeleid bij de rechtbank van eerste aanleg in Brussel. Men vraagt ook expliciet om ten laatste tegen 15 augustus een voorlopige beslissing van de rechtbank te treffen.

Men creëert via die juridische procedure dus een tijdschaarste. En ik wil niet dat men dan in augustus zal zeggen dat men dan pas duidelijkheid heeft. Voor mij zijn de zaken nu al heel duidelijk. Ik heb dat ook in alle beleefdheid en vriendschap gezegd. Dat waren trouwens geen vijandige gesprekken, verre van. Maar ik heb duidelijk gezegd dat het parlement heel duidelijke krijtlijnen heeft getrokken.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Wat de timing betreft, geef ik u uiteraard gelijk, minister. Ik vind het goed dat het overleg met de provincies en zo al plaatsvindt en dat men zich al volop aan het voorbereiden is op het komende Offerfeest.

U hebt er niet echt op geantwoord, maar ik ga ervan uit dat u vanuit uw bevoegdheid als minister al het mogelijke zult doen om het eventuele capaciteitsprobleem zo goed mogelijk te ondervangen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sabine Vermeulen aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het sportduivenseizoen 2016 – 1465 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, het nieuwe sportduivenseizoen is begonnen. Dat wordt gevlogen volgens het vluchtprogramma 2016. Op het vluchtprogramma van 2015 waren een aantal opmerkingen gekomen van de dienst Dierenwelzijn, die niet werden opgevolgd door de Koninklijke Belgische Duivenliefhebbersbond (KBDB). Aangezien de KBDB het vluchtprogramma enkel ter kennis moet geven aan de dienst en aldus de opmerkingen als vrijblijvend beschouwt, kan de KBDB die opmerkingen negeren.

Heeft de dienst het vluchtprogramma 2016 in volledige en duidelijke vorm ontvangen? Werd er melding gemaakt voor welke duiven – jonge, oude, jaarlingen – de vluchten worden georganiseerd en werd er melding gemaakt van het aantal kilometers per vlucht? Welke opmerkingen werden bij deze editie geformuleerd door de dienst Dierenwelzijn?

Op een vorige vraag om uitleg, over de rampvlucht vanuit Châteauroux, antwoordde u dat er een evaluatievergadering zou volgen tussen uw diensten en de KBDB, na afloop van het vluchtseizoen. U rekende erop dat de KBDB een degelijke oplossing

zou uitwerken om dergelijke rampvluchten in de toekomst te vermijden. Heeft dat overleg plaatsgevonden? Welke oplossing heeft de KBDB ondertussen voorgesteld? Als er sprake is van een lossingscomité, zoals de duivenliefhebbers zelf vragen, op welke manier is dat door de KBDB uitgewerkt en wie zit er dan in dat lossingscomité? Als er geen oplossing is uitgewerkt door de KBDB, wat zal dan uw beleid zijn ten aanzien van de KBDB?

Minister, vorige zomer hadden we te maken met een paar hittedagen waarop geplande duivenvluchten toch plaatsvonden en de dieren dus werden getransporteerd. Voor de inkorving hanteren de provinciale afdelingen andere reglementen, waardoor het bijvoorbeeld voorkomt dat de duiven uit uw provincie, Vlaams-Brabant, vroeger aanwezig moeten zijn en dag en nacht in de hitte in de vrachtwagen moesten blijven. Heeft de KBDB ondertussen al een uniformiteit ingevoerd in de provinciale reglementen, zodat er een algemene regel geldt voor alle provincies, die bijgevolg ook beter controleerbaar is door de dienst Dierenwelzijn? Indien dat niet zo is, zult u de KBDB daar verder over aanspreken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Vlaams-Brabanders zijn inderdaad vroege vogels. Ik kan daarvan getuigen, want ik heb al wat vergaderingen achter de rug.

De KBDB heeft ondertussen de vluchtkalender voor 2016 bezorgd aan mij en de dienst Dierenwelzijn. Ik ben er alleszins tevreden over dat het aantal nationale vluchten voor jonge duiven is teruggebracht naar vier, zoals dat vroeger trouwens het geval was. De vluchten voor de jaarlingen op Agen en Montélimar vinden redelijk vroeg op het jaar plaats, maar dat was vorig jaar ook al zo. Ik heb daarover ook geen klachten ontvangen. De vlucht naar Montauban is nu vroeger gepland, maar nu ook alleen maar voor de oudere duiven, dus niet voor de jonge. Ik waardeer de inspanning die de KBDB heeft gedaan om het vluchtprogramma te verlichten en het dus diervriendelijker te maken.

Daartegenover staat wel de immobiliteit van de bond in verband met enkele andere hangende dossiers, zoals – inderdaad – het vervoer en de lossingsmodaliteiten, waarover ik toch heel duidelijke vragen gesteld zijn op een evaluatievergadering in juni vorig jaar, en nadien nog per mail. Daarop is er de belofte van de bond gekomen om een veterinaire commissie op te richten, die deskundig wetenschappelijk advies zou verlenen over de lijst van dopingproducten, en ook een lossingscomité, dat altijd concreet zou beslissen over de lossingen.

Omdat ik ter zake geen vooruitgang zag, heb ik dan in december een dwingende brief naar de bond geschreven en de voorzitter uitgenodigd voor overleg. Op mijn kabinet heeft er een gesprek met de voorzitter plaatsgevonden, maar ik moet zeggen dat dat niet zo overtuigend was. Daarom heb ik die vragen ook hernomen. Daarop is er vervolgens vrij recent een schriftelijk antwoord gekomen, dat grotendeels bestond uit het hernemen van de eerder verstrekte antwoorden na de rampvlucht uit Châteauroux. Ik heb tot nu toe dan ook geen enkele indicatie dat de KBDB de provinciale reglementen zou willen harmoniseren. Ik heb daar nog geen formele bevestiging van gekregen. Dit is dan zo'n beetje de maand van de laatste kans, denk ik, om alsnog te kunnen komen tot een vergelijk wat dat betreft. Anders zouden we regelgevend moeten optreden, wat trouwens complex is. De regelgeving met betrekking tot duiven, met de wet ter zake en de eraan aangebrachte wijzigingen, is helemaal niet eenduidig. Die regelgeving heeft trouwens een militaire voorgeschiedenis. Dat is dus een vrij complexe materie. Ik hoop dat het ook niet zover moet komen, maar uitiem ben ik daar wel toe bereid, als dat echt nodig is om zaken te doen op het vlak van het dierenwelzijn. Een voorbeeld is die uniformiteit waarnaar u verwijst. Er worden andere praktijken gehanteerd. Sommige dieren

moeten veel langer in kooien ter plaatse worden gehouden, met alle gevolgen van dien. Als we dan uitiem regelgevend moeten optreden, dan moet dat maar.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De vluchten voor jonge duiven zijn inderdaad van zes naar vier gebracht. Dat is inderdaad een eerste stap naar een toegeving. Bij de KBDB weet men immers dat de dienst Dierenwelzijn over hun schouder aan het meekijken is. Dat is een nieuw gegeven voor hen. Ze zijn het niet gewoon dat die dienst hen plots ook in de gaten begint te houden. Dat is een eerste mooi manoeuvre dat ze hebben gedaan.

Er is volgens mij nog wel heel veel werk aan de winkel. In het vluchtprogramma van 2005 waren er immers maar 20 vluchten ingepland, en tien jaar later zitten we aan 32 vluchten. Ik weet wel waarom die vluchten erbij zijn gekomen, maar we laten het dan aan de KBDB over om een antwoord te formuleren op de vraag hoe het komt dat dat vluchtprogramma toch nog zo zwaar blijft. U had het mooi over de immobiliteit van de KBDB. Ik zou het inderdaad ook niet beter kunnen omschrijven. Die vereniging is inderdaad zeer immobiel als het erover gaat antwoorden te geven, niet alleen aan u, maar ook aan de liefhebbers. Ik hoop dus dat er nog heel veel kan veranderen. Ik hoop dat ze, nu het vluchtseizoen is begonnen, snel antwoorden beginnen te geven wat dat lossingscomité en die inkorvingen betreft. Ik blijf ervoor pleiten dat dienst Dierenwelzijn en uzelf echt over de schouder van de KBDB blijven meekijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de concrete vormgeving van het uitdoofbeleid voor de pelsdierhouderij – 1522 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, minister, in uw beleidsnota engageert u zich ertoe om in deze legislatuur een uitdoofbeleid in te voeren inzake pelsdierhouderij, wegens de negatieve gevolgen voor het dierenwelzijn van dit type dierhouderij. Meer concreet blijkt uit uw beleidsbrief dat u een voorontwerp van decreet zult indienen voor een uitdoofbeleid voor pelsdierhouderij. Om een goed beleid te realiseren, is er natuurlijk overleg nodig. U zegt te hebben overlegd. Ook wij hebben rustig en sereen met de sector gesproken. Daaruit is gebleken dat de sector bereid is mee te denken over een regeling waarbij aan de hand van een flankerend beleid een stopzetting op zeer korte termijn zou kunnen worden gerealiseerd. Ook dierenrechtenorganisatie GAIA staat achter dit voorstel.

Tijdens de plenaire vergadering gaf u aan dat u al enkele maanden bezig bent met deze thematiek, met het oog op het stopzetten van de nertsenkwekerijen in Vlaanderen.

Minister, hoe zult u het uitdoofbeleid voor de nertsenhouderij vormgeven? Wat vindt u van het voorstel om de nertsenhouderij onmiddellijk stop te zetten met een flankerend beleid? Kwam dit ook ter sprake tijdens uw overleg met de sector? Welk flankerend beleid zal hiertegenover staan? Hoeveel middelen zult u daarvoor uittrekken? Welke timing stelt u voorop om een voorontwerp van decreet in te dienen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In tegenstelling tot de pers schetst u terecht dat ik regelmatig, al sinds het begin van de legislatuur, gesprekken heb gehad met de sector. Dat overleg loopt nog. Zoals vooropgesteld in de beleidsbrief, wil ik ook dit jaar tot een oplossing komen. Maar er is gedurende jaren niets gebeurd en ik wil dan ook niet overhaast te werk gaan. De materie is bovendien complexer dan soms lijkt. Vandaar dat ik ook niet heel concreet kan ingaan op uw vragen in functie van de sereniteit en het welslagen van dat overleg. De doelstelling inzake het uitdoofbeleid blijft echter overeind. In de beleidsbrief stond dat we dit jaar tot een oplossing zouden komen, ik heb in elk geval de ambitie om dit de komende maanden af te ronden.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, u hebt niet geantwoord op mijn vraag over uw visie op een flankerend beleid om tot een snelle stopzetting te komen. Dit is een principiële vraag: bent u bereid om met de regering mee te denken – wij zijn daar als coalitiepartner toe bereid – aan een eerlijke oplossing voor de kwekers? Dat zou getuigen van een consequente houding ten aanzien van dierenwelzijn.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Dochy. Minister, ik was heel benieuwd naar uw antwoord omdat het voor de zeventien bestaande bedrijven heel belangrijk is te vernemen welk flankerend en reconversiebeleid staat tegenover een uitdoofbeleid of zelfs een onmiddellijke stopzetting. U bent ons daar wat meer informatie over verschuldigd.

Toen dit onderwerp de vorige keer ter sprake kwam, naar aanleiding van een vraag van de heer Engelbosch aan minister Schauvliege, kwam er onmiddellijk een antwoord wat het financiële aspect betreft: wie vraagt om een uitdoofbeleid, zal het ook zelf moeten betalen. De nertshouderijen hebben geen belang bij dit pingpongspelletje, zij wachten op één zaak en dat is een passend flankerend en reconversiebeleid.

We hebben het altijd over de zeventien nertshouderijen, maar er zijn ook neven-activiteiten waarbij bedrijven hun broodwinning danken aan die nertshouderijen. Ik wil u vragen om daar eveneens rekening mee te houden in het flankerend beleid dat is of wordt uitgestippeld.

Zult u ook pleiten voor een Europese aanpak van dit probleem binnen de EU?

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp-a): Ik sluit me aan bij mevrouw De Vroe dat niemand gebaat is bij politieke spelletjes. De N-VA stelt een vraag aan de minister van CD&V, CD&V stelt een vraag aan de minister van de N-VA om te vernemen waar de financiële middelen vandaan zullen komen. Dat brengt ons geen stap dichterbij een oplossing.

Het is wel positief dat iedereen het erover eens is dat we moeten komen tot een scenario waarbij die pelshouderijen ophouden te bestaan. Of het dan gaat over een uitdoofscenario met een overgangstermijn of een onmiddellijke stopzetting met financiële compensatie, is minder belangrijk. Het dierenwelzijn moet vooropstaan. Als dat kan op korte termijn, is dat des te beter. Wanneer er echter geen financiële middelen zijn – en dat leid ik af uit het antwoord van de minister van Landbouw en uit uw eigen antwoord – dan kunnen we toch nog werk maken van een uitdoofscenario waarnaar ook wordt verwezen in uw beleidsnota en waarover dus in principe een consensus bestaat. In die zin hoop ik dan ook dat u over enkele maanden een initiatief zult nemen.

Als er toch financiële middelen zouden zijn, stel ik me de vraag of er al enige raming van het budget is gebeurd. We zouden toch een idee over de grootteorde

moeten hebben. Minister, ik weet niet of u daarop kunt antwoorden. Het allerbelangrijkste is dat er een oplossing komt en dat er een einde komt aan de toestand vandaag die het dierenwelzijn niet bevordert.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Collega's, ik vind het toch een beetje de omgekeerde wereld. Terwijl de minister bezig is met gesprekken en onderhandelingen om tot een uitdoofbeleid te komen, neemt één partij een initiatief en doet een voorstel tot een onmiddellijke stopzetting. Wat dat kost, weten we niet. Waar die centen vandaan moeten komen, weten we niet. Alles wordt in de bak van de bevoegde minister geschoven. Als dat voorstel zonder centen een echt en eerlijk voorstel was, dan had u dat anders gedaan en gezorgd voor een berekening, voor middelen. Als we vragen stellen aan de minister van uw partij, zegt die dat ze geen middelen heeft. Iedereen weet dat er in Dierenwelzijn daarvoor helemaal geen financiële middelen zijn.

Ik herhaal wat ik in de commissie Landbouw heb gezegd: als uw voorstel oprecht is, dan zorgt u dat u een oplossing hebt en dat u de financiële middelen hebt. Hebt u die niet, dan hebt u gewoon een show opgevoerd voor de publieke opinie door een bocht te nemen met te zeggen dat u ook eens een initiatief gaat nemen omdat er toch een uitdoving komt.

Het gebeurt niet vaak, maar ik ben het volledig eens met collega Robeyns. Over de doelstelling bestaat geen discussie: we moeten zo snel mogelijk een einde maken aan de nertsenkwekerijen. Dat debat is gevoerd. Positief aan het voorstel van collega Dochy is dat de bocht werd gemaakt en dat men ook tot een stopzetting van die kwekerijen wil komen. Dat is zeer positief. Maar we moeten geen politieke spelletjes spelen over waar de financiële middelen moeten worden gehaald. Iedereen zegt dat er geen middelen zijn. Laat ons dus nagaan hoe we tot een scenario kunnen komen van een uitdoving die zo weinig mogelijk geld kost. Ik heb intussen een antwoord gekregen op een schriftelijke vraag die ik aan minister Schauvliege heb gesteld. Wat is er vandaag aan het gebeuren? De nertsenkwekerijen zijn volop uitbreidingen aan het aanvragen en een hernieuwing van hun vergunning. Als er straks compensaties komen, zijn er dan plots zoveel meer bedrijven. In Nederland is dat ook gebeurd. Mijnheer Dochy, hoe ziet u dat dan? Bedrijven die vandaag een uitbreiding vragen – en ik hoop dat het snel kan gaan en die uitbreiding niet wordt goedgekeurd –, vindt u dat zij ook nog financiële compensaties moeten krijgen?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Minister, u pleit voor sereniteit. Dit debat is allesbehalve sereen. Ik begrijp het eerlijk gezegd niet helemaal.

Dit dossier sleept al geruime tijd aan. Ere wie ere toekomt. Als de heer Dochy een voorstel doet, dan moeten we die reikende hand aanvaarden. Daarmee is het dossier toch gedeblokkeerd? Alle politieke fracties in dit parlement zijn voor een verbod op pelsdierhouderijen. Dat is toch fantastisch? Het dossier is politiek gedeblokkeerd.

Het gaat dus nog over de financiën. Er zal inderdaad een flankerend beleid moeten worden uitgevoerd. Voor de ene fractie zal dat flankerend beleid wat duurder mogen zijn dan voor de andere. Er zal sowieso ergens geld op tafel moeten worden gelegd. Collega's, zelfs in de maximale scenario's gaat het over een paar miljoen euro maximum. We hebben allemaal al verschillende begrotingsbesprekingen en begrotingscontroles meegemaakt. Er worden discussies gevoerd over honderden miljoenen euro's, maar een paar miljoen euro vinden voor dit dossier, gaat blijkbaar niet. Ik aanvaard dit niet. Ik aanvaard dit echt niet. Er zal inderdaad geld op

tafel moeten komen. Bereken het, en leg het op tafel. Zo eenvoudig is het. Daarmee zal de begroting niet staan of vallen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dierenwelzijn staat inderdaad voorop. Men vraagt naar de ordegrrootte van een eventuele financiële regeling. Wel, dat is natuurlijk afhankelijk van de regeling zelf en van de besluitvorming. Ik zeg u in alle sereniteit dat het mij verstandig lijkt en het meest productief om over de concrete elementen van een besluitvorming die nog niet is genomen, niet op het publieke forum uitspraken te doen. Het overleg loopt. Er zijn verschillende elementen die spelen. Over concrete elementen van die besluitvorming die er nog niet is, kan ik vanzelfsprekend niets zeggen.

Heel wat landen staan veel verder dan wij. Enige bescheidenheid zou ons sieren. Ik wil tot een gedragen oplossing komen waarbij dierenwelzijn het absolute uitgangspunt is.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Collega's, ik wil echt afstand nemen van de poging van sommigen om dit verhaal in een politiek spelletje te steken. Het is te ernstig om dit te doen. Het is absoluut niet onze bedoeling. Ons voorstel is een eerlijk voorstel, zowel voor de telers als voor het dierenwelzijn. Dat is de basis. Wij zijn absoluut bereid om op basis van deze elementen mee aan tafel te zitten, om samen met u deskundigheid te verzamelen en zo te komen tot een gedragen flankerend beleid, samen met de sector.

Minister, uw partij heeft gepleit om van dierenwelzijn een afzonderlijke bevoegdheid te maken. Het is een afzonderlijke bevoegdheid geworden, met een afzonderlijke minister, niet meer toegevoegd aan landbouw. Het is een jonge bevoegdheid die nog wat volwassen moet worden. Maar in geen enkel bevoegdheidsdomein kan beleid worden gevoerd zonder budget. Het is ook uw verantwoordelijkheid om binnen de schoot van de regering bij de opmaak van begrotingen te pleiten voor budget om uw doelstellingen te realiseren. We willen u daar ook in steunen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over het onderzoek naar alternatieve productiemethodes voor foie gras – 1523 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, op 7 november 2014 bracht de Raad voor Dierenwelzijn een advies uit over de productie van foie gras in België, en meer in het bijzonder over het gebruik van alternatieve productiemethoden. Volgens de raad bestaat er enkel een Franse studie dienaangaande. Ook u verwijst naar die studie bij de bespreking van de beleidsbrief.

De onderzoekers hebben het gewicht van de lever van ganzen kunnen doen toenemen door de lichtsterkte geleidelijk aan te verminderen om zo de periode die aan de vogeltrek voorafgaat, na te bootsen. Ondanks deze bemoedigende resultaten laten de zeer grote individuele verschillen bij de afzonderlijke dieren en de toename van de productieduur nog niet toe deze techniek in de praktijk toe te passen. De studie betreft bovendien ganzen terwijl bij de Belgische productie eenden worden gebruikt.

De raad is van oordeel dat het belangrijk is dat de Belgische overheden onderzoek naar alternatieve productiemethoden aanmoedigen, met het oog op de toepassing ervan op de bedrijven. Bij gebrek aan eigen onderzoek kan de eventuele wetenschappelijke vooruitgang in het buitenland opgevolgd worden.

Ook de Raad van Europa is van mening dat de lidstaten hun verantwoordelijkheid moeten nemen in het onderzoek naar alternatieven. De aanbeveling van de Raad van Europa van 1999 bepaalt in artikel 25: "Landen die foie grasproductie toestaan moeten onderzoek aanmoedigen naar de welzijnsaspecten en naar alternatieve methoden zonder dwangvoeding." De Raad voor Dierenwelzijn betreurt dat België nog geen dergelijk onderzoek heeft aangemoedigd. Tijdens de besprekingen van uw beleidsbrief werd zo goed als door alle fracties gevraagd naar een onderzoek over alternatieve productiewijzen voor foie gras.

In tussentijd moeten foie-grasbedrijven voldoen aan de strenge regelgeving. Het KB van 25 april 1994 legt immers strenge voorwaarden op voor veehouderijen waar ganzen of eenden onder dwang gevoederd worden.

Tijdens de besprekingen van uw beleidsbrief gaf u aan dat het Vlaamse foie-grasbedrijf geen bedreiging vormt voor het dierenwelzijn. Uit de controles in 2012 en 2013, alsook tweemaal in 2014 konden er immers geen inbreuken worden vastgesteld. Dat hebt u gezegd.

Minister, hebt u studies naar alternatieve productiemethoden uit andere landen reeds geïnventariseerd?

In Vlaanderen worden enkel eenden onder dwang gevoederd. Beschikt u in tussentijd over een studie naar alternatieve productiemethoden voor eenden? Zo ja, wat zijn de resultaten hiervan?

Zult u middelen vrijmaken voor een onderzoek naar alternatieve productiemethoden voor eenden? Zo ja, wanneer is dit onderzoek gepland? Zo nee, waarom niet?

Het Vlaamse foie-grasbedrijf blijkt geen overtredingen te hebben begaan inzake dierenwelzijn. Bent u van oordeel dat het bedrijf geen bedreiging vormt voor het dierenwelzijn?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Een rechtzetting: ik heb niet gezegd dat het Vlaamse foie-grasbedrijf geen bedreiging vormt voor het dierenwelzijn. Ik heb gezegd dat er geen inbreuken tegen de huidige regelgeving werden vastgesteld.

Ik heb een overzicht van studies uitgevoerd in Frankrijk en informatie over een Hongaars onderzoek. In 2015 is een nieuw onderzoek gestart in Frankrijk met eenden. U hebt het correct geschetst, de productie in Vlaanderen en ook in de rest van Europa is vooral een productie van eendenlever, eerder dan van ganzenlever. De resultaten van dat onderzoek zijn nog niet gekend. Het opzet van de studie zou nagenoeg identiek zijn aan het onderzoek bij ganzen.

Wat eenden betreft, is in Frankrijk onderzocht of het mogelijk is om gebruik te maken van het natuurlijke gedrag van deze dieren om vóór de jaarlijkse trek reserves op te slaan in de lever door spontane inname van grotere hoeveelheden voer. Deze proeven leidden tot een toename van het levergewicht, maar niet in die mate dat de dwangvoeding overbodig werd om het minimumgewicht van de lever zoals bepaald in de Europese regelgeving te bereiken. Ook het nieuwe onderzoek zou op deze piste doorgaan zijn.

Intussen ben ik in overleg met een Vlaamse instelling die wetenschappelijk onderzoek wil doen naar alternatieve productiemethoden of alleszins naar methoden

om tot een gelijkaardig product te komen. We bespreken ook wat dit budgettaire moet betekenen, want dat kost natuurlijk geld.

Ik moet nog vermelden dat de Europese minimumnorm het ontwikkelen van een alternatieve productiemethode natuurlijk bemoeilijkt. De lat ligt zo hoog en werd nog verhoogd in 2006, het gewicht werd nog eens opgedreven, om te worden erkend of om het label 'foie gras' te krijgen. De regelgeving stimuleert eigenlijk de dwangvoeding en remt de ontwikkeling van alternatieven af.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): De lever moet inderdaad in een bepaalde mate vervet zijn, anders is het geen foie gras. Het is misschien wel een kwalitatief product, maar geen foie gras. Het moet niet allemaal foie gras zijn, er mogen ook andere producten op de markt komen. Dat is niet de discussie.

Foie gras is een traditie, nog meer in andere landen dan in België. Onze uitdrukkelijke vraag is om mee de kar van het onderzoek te trekken. We moeten niet alles zelf doen. We moeten vooral goed kijken wat er in andere landen gebeurt. We moeten onze instellingen ook aanzetten in samenwerking met de kweker in Vlaanderen om te komen tot betere alternatieven.

Ik heb met de kweker gesproken. Hij is evenmin vragende partij om de 'gavage' te blijven toepassen als er een goed alternatief is, maar dat moeten we samen dus zoeken. Zolang dat er niet is, zitten we met die noodzaak om de vervetting van de lever te verkrijgen. Daar is maar één mogelijkheid toe, en dat is die gavage.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp.a): Minister, we hebben recent nog schriftelijke vragen ingediend over dit thema. Ik vind het vooral belangrijk, en ik weet dat u die mening deelt, dat we de consument de keuze geven tussen foie gras die al dan niet via dwangvoederen tot stand komt. Ik deel helemaal uw mening dat een groot deel van de oplossing ligt in de Europese minimumnorm. Ik herinner me dat u begin januari 2015 een vraag gericht hebt tot de Europese Commissie om een debat te voeren over de verlaging van die norm. Dat is eigenlijk een bijkomende vraag, wat was het antwoord daarop? Wat is daar de stand van zaken?

Daarnaast is het positief dat we de onderzoeken naar alternatieven in het buitenland nauwgezet opvolgen. Als onze eigen middelen beperkt zijn, kunnen we via die weg informatie krijgen.

U zegt altijd dat het budget van Dierenwelzijn voor onderzoek heel beperkt is. Vorig jaar stelden de heer Engelbosch en ikzelf daar een vraag om uitleg over. U zei dat het onderzoeksbudget voor 2015 al vastlag. Hoe zit het voor dit jaar? Kan er budget worden vrijgemaakt om onderzoek naar alternatieven te financieren? Waar gaat het budget anders naartoe?

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Ik heb net aan de heer Dochy een pluim gegeven bij de discussie over de nertsenkwekerij. Dat was gemeend, maar nu ben ik het niet met u eens, collega.

Ik vind dat u een beetje een vreemde stelling inneemt. Er worden geen inbreuken vastgesteld op de wetgeving rond dierenwelzijn, dus is er geen probleem volgens u. Wetenschap en wetgeving zijn twee verschillende zaken, hoor. De Dierenwelzijnswet uit 1986 werd meerdere keren aangepast en zit vol zaken die het leed eigenlijk toestaan, en dwangvoederen is daar nu net een 'mooi' voorbeeld

van. De wetenschappelijke bewijslast dat dwangvoederen voor leed zorgt bij eenden en ganzen, is torenhoog.

Ik ben altijd voor onderzoek. Als er een alternatief gevonden wordt voor dwangvoederen, des te beter. Mijn mening is dat we niet moeten wachten op een alternatief. Het dwangvoederen gebeurt al heel lang. Om eerlijk te zijn, het wetenschappelijk onderzoek naar alternatieven wordt vaak misbruikt om de zaak te kunnen voortzetten. Intussen gebeurt er eigenlijk niets en ineens zijn we tien jaar verder. In dit geval blijven we de gavage toestaan. We moeten af van het dwangvoederen in Vlaanderen, ook al gaat het maar over één bedrijf.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Ik kan me volledig aansluiten bij de heer Sanctorum. Ik ging ongeveer hetzelfde zeggen. Ik herinner me ook de vraag om uitleg waarin we gepleit hebben om financiële middelen vrij te maken voor onderzoek naar alternatieven. Er is al een studie, al zijn de resultaten nog niet binnen, daarom zie ik geen reden om vanuit Vlaanderen nog eens middelen te spenderen aan dezelfde studie om dezelfde resultaten te krijgen. Dat lijkt me een beetje te gek. Ik zou gewoon de resultaten van die studie afwachten.

Inderdaad, het wil niet zeggen omdat er geen overtreding van de huidige normen wordt vastgesteld, dat het dierenwelzijn niet in het gedrang zou komen. Ik heb dat bedrijf bezocht. Ik heb het dwangvoederen gezien. Met de beste wil van de wereld, met welk argument ook, kunt u mij niet wijsmaken dat daar het dierenwelzijn wordt gerespecteerd, los van de normen, die blijkbaar absoluut niet streng genoeg zijn. Daarover bestaat geen discussie. Dat is onwaardig in deze maatschappij.

Het probleem bevindt zich inderdaad op Europees niveau. Zolang het gewicht niet wordt verlaagd dat een foie gras moet hebben, zitten we met een probleem.

Er is een Franse studie met ganzen geweest. De vraag is of de smaak afhankelijk is van het gewicht van de lever of van het vetpercentage. Blijkbaar werd in een studie wel het vetpercentage bereikt, zonder dat het minimale gewicht bereikt werd. Misschien moet daar op Europees dan ook verder op ingezet worden, want zolang de norm daar niet gehaald wordt, zul je hier met dat soort dwangvoeren blijven zitten.

Daarnet hadden we het over de nertsen. Daar gaat het maar om zeventien bedrijven die we moeten uitkopen of waar we naar een uitdoofbeleid moeten gaan. Nu, we hebben maar één foie-graskwekerij. Ik stel voor om dat bedrijf daar gewoon bij te doen, en er zo voor te zorgen dat dit ook stopt in Vlaanderen, want dit is echt niet diervriendelijk.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, kunt u zich nog even verduidelijken met betrekking tot het onderzoek naar de alternatieve productiemethode? Ik had begrepen dat u dat wilt doen, maar ik hoor collega Engelbosch zeggen dat er vanuit Vlaanderen beter geen geld meer naartoe gaat. Ik zou daar graag verduidelijking over krijgen. Het is heel belangrijk om de budgettaire consequenties en dergelijke te kennen. Kunt u even het standpunt verduidelijken, zodat daar achteraf geen discussies over kunnen zijn?

U wilt naar Europa stappen om een lagere grens voor het gewicht van de levers te bepleiten. In tegenstelling tot de nertskwekerijen, waarvan er geen zijn in Wallonië, zijn er wel vijf foie-graskwekerijen in Wallonië. Zit u op dezelfde golf-lengte met Wallonië en Brussel over dit dossier en dit standpunt?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw De Vroe, ik heb daar geen overleg over gehad met de andere twee gewesten.

Mevrouw Robeyns, het standpunt van de Europese Commissie en het antwoord dat men mij toen heeft gegeven, was de verwijzing naar het vastleggen van de handelsnormen in 2016, en de verwijzing naar de aanbeveling van de Raad van Europa dat lidstaten onderzoek stimuleren. Veel concreter dan dat was het niet, maar het is toch belangrijk dat de handelsnormen voor pluimvee dit jaar onder revisie zijn in Europees kader.

Wat het budget en het wetenschappelijk onderzoek betreft, klopt het dat er wat vastleggingen zijn, maar ik zal trachten daar wat budgettaire creativiteit aan de dag te leggen, zodat we, als we rondkomen en als er dit jaar al uitgaven moeten gebeuren, wat ook niet zeker is, dat alsnog gefinancierd kunnen krijgen. Ik wil wel samen met de betrokken instelling, en vervolgens met een bevraging van de andere instellingen, bekijken of we zulk onderzoek effectief kunnen uitrollen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik ben blij met het engagement van de minister om dat onderzoek verder op te volgen en in Vlaanderen te stimuleren. Ik pleit in elk geval voor een duidelijk gesprek en overleg met de betrokken foie-graskweker in Vlaanderen.

Ten aanzien van collega's Engelbosch en Sanctorum wil ik nog opmerken dat iemand die 120 kilometer per uur rijdt op de autosnelweg, bezwaarlijk als een snelheidsduivel kan worden beschouwd. Er zijn regels, en als die nageleefd worden, doet die persoon wat hij moet doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hermes Sanctorum-Vandevoorde aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de biggensterfte in Vlaanderen – 1711 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Als het over dierenleed in Vlaanderen gaat, gaat het altijd over grote aantallen. In het geval van foie gras en nertsenkwekerijen gaat het gemakkelijk over duizenden dieren. Als het over onverdoofd slachten gaat, gaat het gemakkelijk over honderdduizenden dieren per jaar. Als het over varkens gaat in Vlaanderen, waar heel veel varkens worden gekweekt en heel veel vlees ook geëxporteerd wordt, dan gaat het over nog grotere aantallen. Dan gaat het gemakkelijk over miljoenen.

In de paasperiode kwam de Nederlandse dierenrechtenorganisatie Stichting Varkens in Nood met een campagne over de biggensterfte in Nederland. Ze hebben ook een aantal beelden uitgebracht die verschrikkelijk waren. Het zou gaan over 6 miljoen biggen die jaarlijks voor de slacht worden afgemaakt. De beelden lieten de gruwelijke wijze zien waarop dat gebeurt. Doorgedreven doorfokken zorgt voor zeugen met vaak meer dan dertig biggen per jaar, waardoor heel wat dieren zwakker en zieker geboren worden. De campagne van Stichting Varkens in Nood ging, zoals gezegd, gepaard met confronterende beelden die het lijden van de dieren aankaarten.

Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van collega Engelbosch van 8 oktober 2015 blijkt dat het sterftepercentage onder biggen in Vlaanderen redelijk stabiel

blijft, al was er in 2014 een lichte stijging. Wat mij in dat antwoord vooral opviel, is dat er eigenlijk weinig informatie voorhanden is over de precieze doodsoorzaken en de grote verschillen in biggensterfte tussen bedrijven onderling. Blijkbaar wordt bij biggensterfte niet geregistreerd of het gaat om perinatale of natale sterfte, sterfte tijdens de lactatie of in de batterij.

De vraag is hoe het gesteld is in Vlaanderen. Kunnen we die beelden van Stichting Varkens in Nood projecteren op de Vlaamse situatie? Vindt u het nuttig om te laten registreren of er bij biggen die sterven, sprake is van perinatale of natale sterfte, sterfte tijdens lactatie of in de batterij? Zo ja, vanaf wanneer en hoe zou u dat organiseren?

Hoe zit het met de reglementering rond euthanasie van die dieren? Als die dieren worden gedood, hoe gebeurt dat? Is er een discrepantie tussen de reglementering en de praktijk?

Hebt u overleg gepleegd met minister Schauvliege, die bevoegd is voor de landbouw? Denkt u dat er vandaag voldoende controle bestaat op de wantoestanden in de varkensteelt? Bent u in deze legislatuur nog concreet van plan om het welzijn van biggen en varkens te verbeteren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het streefdoel moet natuurlijk zijn om de biggensterfte in haar totaliteit zo veel mogelijk te beperken, of het nu gaat om perinatale sterfte, tijdens de lactatie of in de batterij. Dat spreekt voor zich. Uit het afgeronde demonstratieproject 'Doodgeboren biggen en uitval bij de biggen in de kraamstal' van het Departement Landbouw en Visserij is gebleken dat de oorzaken van biggensterfte vaak heel bedrijfsgebonden zijn en afhankelijk van de specifieke situatie. Vaak ligt een combinatie van biggerelateerde, zeuggerelateerde en managementfactoren aan de basis van de biggensterfte. Als er zich een probleem voordoet, moet een en ander dus ook bedrijfsspecifiek worden bekeken.

De varkenshouders moeten momenteel al dagelijks het aantal dode dieren registreren. Die gegevens moeten ook altijd ter beschikking zijn bij controle. Als er een verhoogde biggensterfte wordt vastgesteld, moet in samenspraak met de bedrijfsdierenarts ook onderzocht worden wat de oorzaak en de concrete problematiek is. Op dat moment kan men ook besluiten om specifiek per leeftijdscategorie te gaan inventariseren hoe de sterftcijfers eruit zien. Tot hiertoe zijn er echter geen indicaties van bedrijven met een verhoogde sterfte.

De eerstelijnscontroles op het dierenwelzijn in varkensbedrijven worden uitgevoerd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV). Zo werden er in Vlaanderen in 2014 633 controles uitgevoerd. Die controles gebeuren onaangekondigd. Tijdens de controles wordt ook nagegaan of zieke dieren de nodige zorg krijgen en of weinig levensvatbare biggen op correcte wijze geëuthanaseerd worden, conform de voorschriften.

Natuurlijk weet ik dat controles altijd een momentopname zijn, maar er is een systeem dat op poten staan en vooralsnog hebben we geen vaststellingen of aanwijzingen van een grote biggensterfte. Als die zich echter zou voordoen in specifieke bedrijven, dan is er ook een systematiek om nader in te gaan op de oorzaken.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Natuurlijk bestaat de intentie om het op te volgen en om, als er inderdaad ergens een grote biggensterfte wordt vastgesteld, te zoeken naar de oorzaken. Dat neemt niet weg dat er nog altijd een behoorlijke biggensterfte is en dat die

doorheen de jaren blijkbaar constant blijft, met zelfs een lichte stijging in 2014. De vraag die ik dan natuurlijk stel, is of we dat niet substantieel kunnen doen dalen. Nogmaals, ik twijfel niet aan uw intentie, of aan die controleurs van het FAVV, maar de biggensterfte blijft wel bestaan.

Ik maak me ook behoorlijk zorgen, op basis van die beelden, over de manier waarop die dieren worden gedood. Die beelden zijn dan wel in Nederland gemaakt, maar waarom zou dat zo verschillend zijn in Vlaanderen? Dat is een te-rechte vraag die je kunt stellen. Ik kan me voorstellen dat men er in zo'n situatie snel vanaf wil en dat er soms echt verschrikkelijke praktijken ontstaan om het te doen vooruitgaan. Ik weet dat we er niet bij elke euthanasie van elke big bij kunnen staan, maar ik vraag me wel af op welke manier dat wordt opgevolgd. Nogmaals, het is niet zo dat bij het euthanaseren van die biggen iedereen daarnaar staat te kijken en dat we zo weten wat er met die biggen gebeurt. Ik denk dat er heel veel gebeurt dat eigenlijk niet door de beugel kan. In de statistieken wordt dan aangegeven dat een big is gestorven of geëuthanaseerd, maar we hebben gewoon het raden naar de manier waarop dat gebeurt, vrees ik.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Mijnheer Sanctorum, ik kan u geruststellen: de varkenshouders in Vlaanderen vandaag zijn topmanagers, anders zijn ze geen varkenshouder meer. Iedere varkenshouder zal vandaag met de meeste zorg met zijn dieren omgaan, en alles doen wat hij kan om de biggensterfte tot een absoluut minimum te beperken. Zeker in tijden van economische crisis is het belangrijk dat elke big die wordt geboren, in leven blijft en kan opgroeien tot een volwaardig varken. Dat is dan eigenlijk misschien een economische realiteit, maar daarnaast mag u ook niet onderschatten wat de relatie is tussen echte varkenshouders en die dieren. Die mensen gaan daar echt met veel zorg mee om. Ze leven ook voor een stuk tussen die dieren. Ze zorgen daar echt goed voor. Ik zal niet verhehlen dat er hier of daar wel eens een exces kan zijn, maar we mogen de algemene regel zeker niet omgooien wegens een uitzondering.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: In Nederland doet men niet per definitie alles beter. Ik hoop dat voetbal niet de enige uitzondering is. We hebben een controlesysteem, waarbij men ook ter plaatse gaat. U zegt dat we geen zicht hebben op hoe er wordt geëuthanaseerd, bijvoorbeeld, maar de praxis wordt daadwerkelijk heel concreet gecontroleerd. Ik weet het, het zijn momentopnames, maar gelet op dat onaangekondigde controlesysteem zou je als varkenshouder toch wel goed gek moeten zijn om dat risico te lopen, denk ik. Nogmaals, het systeem is ongetwijfeld niet volledig sluitend, want het zijn momentopnames, maar het gaat toch over zes- à zeventhonderd bedrijven die jaarlijks worden gecontroleerd. Dat is toch niet min. Ik denk dus dat niemand overweegt om dat risico te lopen, zeker niet gelet op het feit dat vandaag toch heel wat investeringen op het spel staan in die sector.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de implementatie van de Fast Lane – 1437 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Els Robeyns

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuynne (CD&V): Voorzitter, minister, geachte leden, een tijdje geleden al hebben we de verjaardag gevierd van de conceptnota Fast Lane voor windenergie. Die werd in maart van vorig jaar goedgekeurd. De bedoeling was om meer en efficiënter windturbines te gaan inplanten in Vlaanderen. Ik denk dat we die doelstelling kamerbreed delen. In de conceptnota waren een aantal acties opgenomen die ervoor zouden moeten zorgen dat er eind 2015, begin dit jaar een aantal resultaten zouden worden geboekt.

Die verjaardag is ook de sectorfederatie niet ontgaan. De Vlaamse WindEnergie Associatie (VWEA) heeft begin maart een nota de wereld in gestuurd, waarbij men moet vaststellen dat de fast lane allesbehalve snel verloopt, dat er tot op dat moment nog geen resultaten waren geboekt. Blijkbaar is er ook slechts heel beperkt overleg geweest met de sector. Met die communicatie van begin maart, die u ongetwijfeld ook heeft bereikt, reikt de sector een aantal quick wins aan om het proces dat we allemaal wensen, namelijk die snellere en efficiëntere inplanting van windturbines, te faciliteren.

Een cruciale rol ligt bij die Interdepartementale Windwerkgroep, maar blijkbaar zou die met betrekking tot dit dossier de voorbije weken nog niet zijn bijeengekomen. Ondertussen is het april 2016. Daarom vragen we duidelijkheid in dit dossier. Minister, wat is de stand van zaken met betrekking tot de implementatie en uitvoering van de conceptnota Fast Lane? Om welke reden werd de Interdepartementale Windwerkgroep nog niet betrokken of gehoord in dezen? Wanneer komt die bijeen hierover? Op welke manier zult u dat overleg versterken waarover een aantal organisaties het hadden, zult u dit omzetten in een werkbaar overleg met de diverse stakeholders en afgevaardigden? Ruimer, zal Vlaanderen de doelstellingen qua hernieuwbare energie halen nu de implementatie van deze conceptnota op zijn minst wat vertraging oploopt? De VWEA heeft dus een aantal quick wins naar voren geschoven in haar nota van begin maart. Wat is uw visie op die quick wins?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, geachte leden, voor de concrete uitwerking van de conceptnota is een operationeel kernteam opgericht, bestaande uit het Vlaams Energieagentschap (VEA), het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en Ruimte Vlaanderen. Het team stelde een startnota op met de verscheidene voorziene stappen en timing. Op basis van die startnota wordt de uitwerking van de conceptnota Fast Lane opgevolgd. De Interdepartementale Windwerkgroep fungeert daarbij als klankbordgroep. Bij de opstart van het traject vorig jaar kwam de Windwerkgroep een eerste keer bijeen met betrekking tot deze conceptnota. Na oplevering van de analyses zal opnieuw worden samengezeten om die analyses te bespreken. Er is ook een planningswerkgroep en een juridische werkgroep. Tevens is er een specifieke studieopdracht inzake tendering van windenergie in Vlaanderen aanbesteed.

Uit de eerste grondige bespreking met diverse interne en externe stakeholders kwam duidelijk de noodzaak van het uitwerken van een informatiebeheerssysteem inzake windturbines op land naar voren. Dat moet toelaten om een degelijke en bredere analyse van de huidige situatie te maken en om na te gaan welke verwachtingen we vanuit het bestaande beleid mogen koesteren. Aan de uitwerking daarvan werd dan ook prioriteit gegeven. Die dataset is momenteel in opbouw en wordt de komende maanden gefinaliseerd. Uit een eerste analyse hiervan blijkt dat we op weg zijn om de 2020-subdoelstelling voor windenergie te halen. Anderzijds legt de planningswerkgroep vanuit het overleg de prioriteit bij de ontwikkeling van GIS-tools (geografisch informatiesysteem) om adequaat de analyse van de consequenties van het toenemend vermogen aan windenergie op land te kunnen maken. Die tools worden momenteel operationeel gemaakt. Binnen de planningswerkgroep

werd een eerste screening en analyse op basis van de bouwvergunningen uitgevoerd. Die analyse geeft een eerste inzicht in het technisch potentieel dat er vanuit het huidige beleid nog voor ons ligt, op de manier waarop dat wordt ingevuld en ook op de redenen waarom windturbines niet gerealiseerd geraken.

De juridische werkgroep werkt momenteel zijn programma uit waarin de prioritaire onderzoekspunten worden gedefinieerd. Dit moet ons inzicht geven in zowel de pijnpunten als de mogelijke juridische acties om tot werkbare instrumenten te komen.

De externe opdracht 'Opportunities van en mogelijkheden tot tendering van windenergie voor bepaalde zones' is intussen gefinaliseerd. Hieruit distilleren we momenteel de opportuniteiten en uitdagingen voor het gebruik van het instrument tendering in het ondersteunen van een gedragen uitbouw van hernieuwbare energie in Vlaanderen.

Er wordt momenteel nog altijd vastgehouden aan de vastgelegde subdoelstelling voor windenergie waarmee we tegen 2020 tot 2094 gigawattuur aan hernieuwbare elektriciteit willen halen uit windenergie. Die subdoelstelling komt overeen met zo'n 500 windturbines op land in Vlaanderen. Zoals opgenomen in de conceptnota, zullen ook de mogelijkheden en consequenties van toenemende ambitieniveaus na 2020 verder worden onderzocht.

De mogelijke versnellingen zoals voorgesteld door de VWEA en naar voren gebracht in overleg met het kernteam Fast Lane, omvatten elementen die nader bekeken zijn door het kernteam. De omgevingsvergunning die dit jaar verder wordt uitgerold en die op 23 februari 2017 in werking zal treden, zal het vergunningsproces drastisch vereenvoudigen en verkorten. De aangekaarte problematiek van dossiers geblokkeerd bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen vormt een van de quick wins voor windenergie op land. Daar zit nog heel wat geblokkeerd. Het gaat uiteraard over onafhankelijke magistraten die in alle onafhankelijkheid beslissen.

– Tinne Rombouts treedt als voorzitter op.

Onlangs werden nog extra rechters benoemd bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen om de werking verder te ondersteunen. Ik hoop dat voor een aantal geblokkeerde dossiers de vergunningen kunnen worden afgeleverd, dat zou een grote sprong vooruit betekenen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord en onthoud dat er nog heel veel 'work in progress' is. Er wordt op heel wat fronten nog gestudeerd en gesleuteld, onder andere aan dat infobeheersysteem. Het zou misschien goed zijn dat u de doelstelling van dat infobeheersysteem uiteenzet: wat is daar precies de bedoeling van en welke meerwaarde zullen ontwikkelaars daarvan ondervinden?

Een aantal zaken zijn gerealiseerd en de omgevingsvergunning komt eraan, dat kan inderdaad een heel belangrijke stap zijn. De Raad voor Vergunningsbetwistingen heeft een versterkte capaciteit en ook dat zou een stap vooruit moeten zijn. Er zijn echter nog een aantal klassieke knelpunten waaronder de beperkingen die vanuit de luchtvaart, zowel civiel als militair, worden opgelegd. Ik heb begrepen dat federaal minister van Defensie, Steven Vandeput, een opening heeft gemaakt om daarover overleg te plegen en de regelgeving aan te passen. Het lijkt me echter ook nuttig om met federaal minister Jacqueline Galant, die verantwoordelijk is voor de civiele luchtvaart, diezelfde oefening te maken. Hebt u daar nieuws over? Zijn daar al initiatieven voor genomen?

Als ik u goed heb begrepen, is de studie over de tendering de enige studie die al helemaal klaar is. Het gaat over de optie om tendering te hanteren in dit kader.

Kunt u daar meer toelichting over geven? Kunt u die studie ter beschikking van het parlement stellen? Het hanteren van een tenderingmodel zou immers een serieuze omslag betekenen voor het beleid inzake windenergie. Ik stel vast dat de sector zelf alleszins huiverachtig staat ten aanzien van dit model. Wat is uw mening daarover?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik kan me grotendeels vinden in de tonaliteit van deze vraag, in die zin dat het allemaal veel te lang duurt. Zo vat ik de vraag een beetje samen.

Er zijn soms ook andere regeringsleden die zich uitlaten over het aantal windmolens dat over x aantal jaren in Vlaanderen zou moeten staan. Minister-president Bourgeois had het daar onlangs nog over. Hebt u daar met hem overleg over gepleegd of gaat het veeleer over een droombeeld? Wanneer leden van de regering uitspraken doen over het aantal windmolens, sluiten die dan aan bij uw visie en uw ambitie?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, ik kijk met belangstelling uit naar het aanwenden van een tenderingprocedure, dat lijkt me een heel goede zaak. Het lijkt me evident dat de datasetter net moet dienen om beter te kunnen bekijken wat het potentieel is. Wanneer we de tendering willen lanceren, dan weet de aanbieder of de intekenaar perfect wat de stand van zaken is waar we naartoe willen gaan en over welke gegevens hij kan beschikken om zijn offerte of inschrijving zo adequaat mogelijk te lanceren. Verder lijkt het me niet zo abnormaal dat een en ander niet van vandaag op morgen wordt gerealiseerd. Die tools worden uitgewerkt, het gaat over omvangrijke instrumenten. Ik ben het dan ook niet eens met de vermeende tendens van de vraagstelling maar ik ben het er wel mee eens dat we dit zeker niet uit het oog mogen verliezen en dat een goed werkende fastlaneprocedure de beste garantie is om onze doelstellingen inzake hernieuwbare energie en windenergie te halen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Ik kan de oppositie geruststellen. Wanneer de minister-president het heeft over het aantal windmolens, dan is dat omdat die informatie wordt gedeeld binnen de meerderheid, tussen verschillende partijen.

Mijnheer Bothuyne, de tendering zou inderdaad een grote omslag zijn binnen het beleid. We bekijken momenteel ook hoe die procedure in de buurlanden verloopt. Tendering moet als doel hebben dat de prijzen worden gedrukt en niet dat er meer steun moet worden toegekend. Ik zal rekening houden met uw suggestie om contact op te nemen met minister Galant. We hebben momenteel overleg met de luchtvaart en met het leger, maar het zou goed zijn om dat ook te doen voor de private luchthavens.

Ik had nog een vraag over de tendering maar die kan ik nu niet beantwoorden, ik wil daar tijdens een volgende vergadering zeker nog op terugkomen. Ik heb de detailinformatie nu niet bij me.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, het is goed dat u actie onderneemt inzake de luchtvaart. Dat is een klassiek knelpunt, waar nu technologische doorbraken worden gesignaleerd die misschien in regelgeving moeten worden omgezet.

Die tendering is geen nieuw idee. Het is al onderzocht in Wallonië en gehanteerd in andere landen, met wisselend succes. In ons eigen land is het tot op heden nooit tot een werkbare piste gekomen. Het is dan ook belangrijk om de investeringszekerheid

te kunnen garanderen voor de mogelijke exploitanten van windturbines wanneer daarop zou worden overgeschakeld, maar dat zien we dan wel op basis van de informatie die u ons op een bepaald moment zult bezorgen.

Ik heb begrepen dat er eind 2015 366 geïnstalleerde operationele windturbines waren.

Minister Annemie Turtelboom: Er zijn er meer gebouwd. Ik heb eerder een ander getal genoemd maar u hebt het over de windmolens die al draaien.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik ga ervan uit dat er intussen dagelijks wordt gewerkt aan de bouw van nieuwe turbines. Dat is heel positief. U hebt de doelstelling van 500 windturbines in 2020, dat is nog 4 jaar. Wanneer we dat omrekenen, gaat het over slechts 36 turbines per jaar. We zitten nu aan een ritme tussen 50 en 70 turbines per jaar. Het is dan ook duidelijk dat we die ambitie hoger moeten stellen. Daar moet duidelijkheid over komen, zowel voor de sector als op politiek vlak.

Ik hoop dat u snel de indicatieve doelstelling bijstelt en daarover met alle partijen in de regering eendrachtig communiceert.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over een kwaliteitscharter voor groepsaankopen, meer bepaald wat zonnepanelen betreft – 1468 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag is redelijk kort en gaat over uw aankondiging in juli laatstleden over het kwaliteitscharter dat u zou maken voor groepsaankopen van zonnepanelen. Dat is een goede ambitie. We stellen vast dat het aantal samenaankopen, vooral voor zonnepanelen, blijft toenemen. Een goed raamwerk met kwaliteitscriteria is absoluut noodzakelijk.

Bij die aankondiging heb ik een aantal vragen. Hebt u een timing voor ogen voor het opleveren van het kwaliteitscharter? Aan wie gaf u de opdracht om het kwaliteitscharter uit te werken? In welke financiële middelen werd hiervoor voorzien?

In Vlaanderen zijn er al een aantal heel succesvolle grote groepsaankopen van zonnepanelen gerealiseerd. Het zijn organisaties die al heel wat knowhow hebben opgebouwd en ook al rond kwaliteit hebben gewerkt. Hebt u er contact mee gehad? Hebt u ze betrokken bij de opmaak van een kwaliteitscharter? Bent u van plan om dit kwaliteitscharter samen met een aantal mensen te blijven monitoren?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, mijnheer Beenders, het Vlaams Energieagentschap (VEA) heeft mij begin maart een voorstel van charter bezorgd. We zijn nog bezig met de overleggronde met de betrokkenen. Daarna kunnen we tot de ondertekening overgaan.

De opdracht werd uitgevoerd door het VEA. Hiervoor werd niet in extra middelen voorzien. Het VEA werkte een voorstel uit op basis van gesprekken die het agentschap voerde met een aantal ervaren initiatiefnemers en organisatoren van groepsaankopen en met de sector. Het gaat onder andere over Bond Beter Leefmilieu, de

Gezinsbond, de provincie Antwerpen, Test-Aankoop, Bouwunie, Vlaamse Confederatie Bouw, Fedelec en het kwaliteitsorgaan Quest.

Het VEA liet het voorstel nakijken door 3E, het studiebureau dat ook een kwaliteitshandboek opmaakte voor de organisator van de afgelopen groepsaankopen van zonnepanelen in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen. Ook voor het nakijken van het ontwerp werd niet in extra middelen voorzien.

Zodra de overleggronde gedaan is en de wijzigingen kunnen worden aangebracht aan de nieuwe tekst, kan die ook ondertekend worden.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Minister, u hebt heel volledig geantwoord. Ik ben vooral blij dat ik u organisaties zoals de provincie Antwerpen heb horen vernoemen als betrokkenen bij dit verhaal, want daar is al een kwaliteitscharter in werking. Ik meen dat het destijds werd opgemaakt voor 3E. Het is heel volledig en heeft zijn nut al bewezen bij de bestaande groepsaankopen. Het zou idioot zijn om dergelijke partijen niet te betrekken.

U zei dat u in maart een voorstel hebt gekregen. Blijkbaar kunt u geen concrete timing geven voor de afronding, maar ik wacht het charter af. En ik meen dat u niet nog meer kunt antwoorden dan u daarnet deed. Ik wacht samen met u het resultaat af.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de toekomst van de distributienetbeheerders – 1508 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, minister, collega's, tijdens de eerste zitting van dit werkjaar heb ik al een vraag gesteld over de toekomst van de distributienetbeheerders. Dit is een vervolgvraag.

U liet toen weten, minister, dat er in de sector een opening werd gemaakt voor het aandeelhouderschap door private partners. U gaf toen ook aan dat dit aandeelhouderschap aan bepaalde voorwaarden onderworpen zou moeten zijn: de private deelnemers mogen geen controlerende of blokkerende macht uitoefenen in een intergemeentelijk samenwerkingsverband, de private partners kunnen geen beslissende invloed uitoefenen op de vereniging en de participerende private partner mag geen belangen hebben in de deelsectoren energieproductie en energielevering.

Ondertussen zijn er aantal maanden verstreken en is er al heel wat gebeurd, zeker achter de schermen. Zo heeft onder meer Eandis de zoektocht naar een private partner voortgezet. Volgens de laatste stand van zaken, zou onder meer een Chinees staatsbedrijf kans maken om aandeelhouder te worden van de distributienetten van de Eandis-groep. Ik heb begrepen dat de private partner maximaal een minderheidsaandeel van 14 procent zou mogen bezitten.

Minister, ik heb daarbij de volgende vragen. De activiteiten van de netbeheerder kunnen worden beschouwd als een vorm van publieke dienstverlening. Zowel de private partner, die winstgedreven is, als de gemeenten, die een jaarlijks dividend opstrijken, hebben belang bij een goed financieel resultaat van de netbeheerder.

Het jaarlijkse dividend kan via de gemeentelijke begroting de gemeenschap nog wel ten goede komen, maar dit geldt in veel mindere mate, of zelfs niet, voor de dividenduitkeringen aan de private partner. De distributiekost die de netbeheerder aanrekent, wordt dan ook een middel om het privaat kapitaal te dienen ten koste van de burgers, voor een publieke dienstverlening. Is het in een context van stijgende distributiekosten nog maatschappelijk aanvaardbaar en verantwoord dat buitenlandse investeerders winst komen maken op onze energiedistributie?

De zoektocht naar extern kapitaal bood mogelijkheden om de burger nauwer te betrekken bij de energietransitie. Het oprichten van een coöperatief fonds of het openen van een obligatielening waarop burgers kunnen intekenen, zouden alternatieve financieringspistes kunnen zijn. Dat de mogelijke winsten van de distributienetbeheerder zo niet naar het buitenland vloeien, is daarbij een extra troef. Werden er alternatieve financieringspistes in overweging genomen, bijvoorbeeld de oprichting van een coöperatief fonds, zoals dat in Hamburg gebeurde, of de uitgifte van een obligatielening? En indien niet, waarom niet?

Indien de gemeenten hun participaties in energieproductie verder afbouwen en ze bij voorrang verkopen aan burgercoöperaties, komen er meer middelen vrij om het net in eigen handen te houden. Welk standpunt neemt u hierover in? Wordt er bij de zoektocht naar private partners geen voorafname gemaakt van de tariefmethodologie die nog niet op punt staat? Moet er geen debat komen over de vraag of intercommunales wel winst moeten maken en hoeveel die dan moet bedragen? Het maatschappelijke debat daarover is blijkbaar al heel lang geleden gevoerd.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, mijnheer Danen, ik zal proberen om zo goed mogelijk te antwoorden, maar de wijze van financiering van een onderneming is natuurlijk de keuze van de onderneming zelf en de aandeelhouders. In dit geval is dat niet Vlaanderen, maar wel de gemeenten. U vraagt bijvoorbeeld naar mijn standpunt over de participaties in de energieproductie van de gemeenten, bijvoorbeeld in Aspiravi of Electrabel. Ik moet daarop antwoorden dat dit afhangt van de intentie van de gemeenten die in de raad van bestuur zitten inzake de distributienettarieven. De gemeenten zijn al aandeelhouder. Bij een aantal vragen moet ik zeggen: over naar de raad van bestuur, waar de politieke beslissingen worden genomen.

Waarom worden ze opengesteld voor een private financiering? De activiteiten van de distributienetbeheerders moeten worden gefinancierd, zowel de taken die verband houden met de distributie van elektriciteit en aardgas, als de openbaredienstverplichtingen die hun worden opgelegd. Daarbij komt dat de transitie naar een energiesysteem met meer decentrale productie bijkomende investeringen vereist. Zoals bij elke onderneming gebeurt de financiering deels met eigen middelen, en deels met vreemd vermogen. Elke onderneming streeft daarbij een ideale verhouding na.

Vandaag stellen we vast dat sommige netbedrijven veel schuld moeten aangaan om deze taken uit te voeren, waardoor hun solvabiliteit in het gedrang komt. In die omstandigheden kan het raadzaam zijn om het eigen vermogen te versterken. Het is altijd een optie om vanuit de bestaande aandeelhouders of vanuit de gemeenten extra eigen vermogen in te brengen. Maar indien die middelen niet door die historische aandeelhouders kunnen worden ingebracht, is het raadzaam om het eigen vermogen te versterken en daarvoor kan gezocht worden naar externe financiering. Dat is wat in het decreet op de Intergemeentelijke Samenwerking op dit moment toelaat, maar inderdaad onder strikte voorwaarden.

Of die investeerders dan uit het buitenland of uit het binnenland komen, maakt vanuit wetgevend oogpunt geen verschil. We kunnen zelfs wettelijk geen verschil opleggen in een geglobaliseerde wereld.

De vergoeding voor het geïnvesteerde kapitaal wordt op een objectieve manier vastgelegd in de tariefmethodologie van de VREG. Die vergoeding moet marktconform zijn, zo niet zullen de investeerders ervoor kiezen om in andere activa te investeren en blijft het probleem van solvabiliteit acuut. Een ondergefinancierd netbedrijf zal zijn investeringen moeten terugschroeven, wat zich dan ook vertaalt in een daling van de kwaliteit van dienstverlening. Onder strikte voorwaarden kan een externe financiering ook een meerwaarde zijn als de bestaande historische aandeelhouders niet in staat zijn om die financiering te geven. Als je het dan zou verbieden voor private partners, zou je zelfs het omgekeerde perverse effect kunnen hebben dat de historische aandeelhouders zeggen dat ze het niet kunnen of willen dragen, of dat het niet hun kerntaak is, waardoor dan de kwaliteit van de dienstverlening in het gedrang komt.

Belangrijk is dat de wijze van financiering van een onderneming de taak is van de onderneming en van de raad van bestuur waarin de overheid via de lokale besturen heel sterk is vertegenwoordigd. Om de huidige rating A1 te behouden, wordt door het ratingbureau Moody's vooropgesteld dat er voldoende eigen vermogen moet aanwezig zijn bij de DNB's. Als dan een verhouding wordt gemaakt tussen 'net debt's' en 'fixed assets', dan mag dat niet groter zijn dan 70 procent. Door de uitstap van Electrabel uit het kapitaal van de DNB's is deze verhouding in 2015 gestegen naar 80 procent, dus boven de norm. De oplossing hiervoor is schulden vervangen door eigen vermogen en er op die manier voor zorgen dat de rating van Moody's op een hoog niveau blijft.

De VREG gaat in haar huidige tariefmethodologie uit van een verhouding eigen vermogen en totaal vermogen van 45 procent. Na de uitstap van Electrabel bedraagt de verhouding eigen vermogen ongeveer 37 procent van het totaal vermogen. Ik spreek nu voor Eandis. Door de VREG wordt dus ook een hoger eigen vermogen vooropgesteld. Door het aantrekken van een private partner wil Eandis ervoor zorgen dat ze voor dat eigen vermogen, dat ze niet altijd bij de historische aandeelhouders kan halen vanwege keuzes van de historische aandeelhouders, nu een andere opportuniteit heeft.

Door de nood aan eigen vermogen zijn een aantal klassieke financieringsvormen op dit ogenblik geen optie. In het verleden zijn er obligatieleningen uitgegeven voor particulieren. Die zijn echter vreemd vermogen. De kostprijs van de financiering is ook vrij hoog, zeker als je het vergelijkt met een obligatie met uitgifte voor de professionele markt. De klassieke bankfinanciering of een uitgifte van een obligatielening op de professionele markt, is nog steeds een optie, maar niet voor de volledige financieringsbehoefte. Er was en er is dus nog steeds nood aan bijkomend eigen vermogen. Daarom hebben de gemeentelijke aandeelhouders in de distributienetbeheerders van de Eandis-groep in 2015 al bijkomend eigen vermogen ingebracht. De gemeenten hebben dus al een inspanning gedaan. Via de financieringsintercommunales zal in 2016 bijkomend 100 miljoen euro kapitaal worden ingebracht. Dus zowel via de gemeenten als de financieringsintercommunales werden alternatieve pistes effectief aangeboord.

Een coöperatief fonds biedt volgens Eandis in vergelijking met een private aandeelhouder minder stabiliteit. Eandis kiest ervoor om het benodigde eigen vermogen aan te trekken bij één partij, met wie ze een duurzame langetermijnrelatie vooropstelt en bijkomende kennis en competenties in de groep kan inbrengen. Nogmaals, het al dan niet aantrekken van een private aandeelhouder hangt af van de intentie van de gemeenten zelf, dus ook politieke verantwoordelijken, weliswaar niet op het niveau van het Vlaams Parlement of de Kamer maar op het niveau van de gemeentebesturen. Er is heel duidelijk geen voorafname op de tariefmethodologie. Die methodologie zal voor een volgende regulatoire periode vanaf 2017 nog verder worden geconsulteerd door de VREG. Samengevat: wij geven de mogelijkheid en het is aan de gemeenten zelf om de keuze te maken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, dank u wel. Ik ben niet helemaal tevreden met uw antwoord. Ik was in het begin helemaal niet tevreden. Er werden me woorden in de mond gelegd waar ik niet echt van houd. Ik ben er natuurlijk van overtuigd dat de DNB's goed gefinancierd moeten zijn om de dienstverlening optimaal te kunnen uitvoeren. Ik ben daar absoluut van overtuigd. Mijn vraag ging er gewoon over of de mogelijkheid onderzocht was om ook coöperatief kapitaal in te brengen. Ik begrijp van u dat dat inderdaad wel mag, maar dat de distributienet-beheerder daar zelf over beslist.

Via het decreet op de intergemeentelijke samenwerking hebt u wel wat hefbomen in handen. Is dat geen instrument om het coöperatief kapitaal wat meer naar voren te schuiven ten opzichte van ander kapitaal? Ik vind het toch wel belangrijk dat een publieke dienstverlening maximaal in handen blijft van de burgers. Het was voor een groot stuk zo omdat de gemeenten daar inderdaad de voornaamste aandeelhouders van zijn. De winsten gaan terug naar de gemeenten en dus naar de burgers. Het is ook bekend dat de winsten relatief royaal waren. Ik begrijp ook dat als je private aandeelhouders aantrekt, je marktconforme tarieven moet hanteren. Dat begrijp ik natuurlijk allemaal wel. Maar ik vind het dan jammer dat die winst of dat geld naar binnen- of buitenland gaat, en alleszins niet bij de burgers zelf blijft. Ik vind dat een gemiste kans. In Duitsland heeft men dat op veel plekken anders aangepakt. Het lijkt me wel een model waar we met veel interesse naar moeten kijken. Ik zou dat graag mogelijk gemaakt zien.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Danen, u moet een beetje opletten in uw vraagstelling. Het gaat niet om woorden die iemand in uw mond heeft gelegd, maar u schrijft letterlijk dat de distributiekost die de netbeheerder aanrekent, een middel wordt om privaat kapitaal te dienen ten koste van de burgers. Het klinkt bijna als een communistisch manifest. Dat is natuurlijk manifest onjuist. Het feit dat er net kapitaal geïnvesteerd wordt in de netbeheerders, is niet ten koste van de burgers, maar ten dienste van de burgers. U weet net als ik dat het netbeheer voor een enorme uitdaging staat, getransformeerd moet worden naar een decentraal model, dat er over capaciteit nog veel discussies zijn en dat het net ook redelijk verouderd dreigt te geraken.

De minister heeft terecht het volgende aangehaald: ofwel doen de gemeenten afstand van hun dividend of dragen ze bij uit hun begroting, ofwel is er extern kapitaal. De mogelijkheid is gecreëerd in het decreet. Er is inderdaad niet gekozen om restrictief te bepalen op welke manier het kapitaal moet worden opgehaald. Het lijkt me eerlijk gezegd ook een enorme uitdaging om zo'n kapitaal op te halen via coöperatieve constructies. Het moet duurzaam gebeuren zodat niet vandaag iedereen enthousiast is en er massaal op intekent, maar volgend jaar dan weer weg is en het kapitaal uit eigen vermogen opnieuw wordt gereduceerd. Het belangrijkste is dat een kapitaalinjectie een langetermijnperspectief biedt, zodat ook de investeringen langetermijninvesteringen zijn.

U hebt ook de bezorgdheid geuit over de tariefmethodologie. Het is interessanter om na te gaan hoe we de lokale overheden in de toekomst nauwer kunnen betrekken bij het strategisch bepalen van investeringen voor hun lokale netten. Vandaag zitten de gemeenten in de raad van bestuur van de netbeheerders. Ze houden de touwtjes dus wel in handen. De minister verwees naar de expertise die wordt aangetrokken. Een aantal raden van bestuur kunnen best wel zo'n schokje gebruiken om een frisse blik te krijgen op de zaak. Ik zit ook in de raad van bestuur van een netbeheerder, en je kijkt daarnaar met een bril vanuit de politiek. Het is nuttig om daar af en toe iemand te hebben die daarnaartoe kijkt

met de bril vanuit een bedrijf. Hoe kan dit bedrijf gezond zijn? Hoe kunnen investeringen gebeuren en hoe kunnen we ervoor zorgen dat het bedrijf op lange termijn niet failliet gaat?

Uw bezorgdheid over de tarieven kan ik ergens wel begrijpen. Mochten de tarieven niet gereguleerd zijn, dan zou door de privéaandeelhouders een soort druk kunnen worden uitgeoefend om vooral de winst te maximaliseren en niet de dienstverlening aan het brede publiek. In dezen gaat het over een gereguleerde sector. De privéaandeelhouder kan nooit een blokkeringsminderheid krijgen. Het gaat om participaties die nooit meer dan 24,9 procent mogen zijn. De tarieven zijn gereguleerd, dus ook de winst die het bedrijf kan maken. Het gaat met andere woorden niet over volatiele vergoedingen of bedrijfswinsten, maar over een zeer stabiele, laagrentende vergoeding voor ingebracht kapitaal dat maximaal verankerd is in het bedrijf doordat het een aandeelhouderschap is en geen obligatielening. De opening die wordt gelaten, is de juiste. Ik zou er u bijzonder voor hoeden om het inschakelen van privékapitaal in publieke dienstverlening niet altijd ten koste van de burger te willen suggereren.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Op dit moment vindt elders in het gebouw een persconferentie plaats waar de Bond Beter Leefmilieu een aantal aanbevelingen presenteert voor de weg naar honderd procent hernieuwbare energie. Een van grootste uitdagingen die zij detecteren, is de uitbouw van een netbeheer dat is aangepast in functie van die doelstelling. Het netbeheer is bijzonder belangrijk in het kader van de decentrale productie die samengaat met meer hernieuwbare energie.

Lokale besturen zijn ideale partners en staan garant voor een bottom-upbenadering om de decentrale productie mee vorm te geven. Decentrale productie en het uitdenken en uitwerken van een nieuwe manier van netbeheer vergt heel wat middelen. Op dit moment kunnen we niet verwachten dat de belastingbetaler dit eenzijdig blijft ophoesten. We ondersteunen zeker het idee om een private partner aan te trekken om kapitaal te injecteren in het net noodzakelijk voor de investeringen voor de uitbouw van hernieuwbare energie. Door de regulering die we decretaal hebben vastgelegd, is er een garantie dat er geen overwinsten naar het buitenland vloeien en dat er geen misbruik is van de positie van de private partner.

We ondersteunen dus de zoektocht naar een private partner waarbij in ogen-schouw moet worden genomen dat het liefst niet gaat om een louter financiële partner, maar ook een partner met knowhow op het terrein van netbeheer. Op die manier kan de positie van de Vlaamse netbeheerder, Eandis in dit geval, versterkt worden.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het beste voorbeeld is dat een van twee net-beheerders de ambitie heeft om een private partner aan te trekken en de andere niet. Het is een mogelijkheid en geen verplichting.

U hebt het over het decreet Intergemeentelijke Samenwerking, maar daar ver-wijs ik u door naar minister Homans. Zij is daarvoor bevoegd. Ik heb opgelijst wat Eandis mij op dit ogenblik als informatie heeft gegeven en wat hun beweeg-redenen zijn om er voor open te staan.

Ik ben het eens met de heer Schiltz dat het een zeer gereguleerde markt is. Het kan niet de bedoeling zijn om privaat kapitaal te investeren in onze infrastructuur met als doel grote winstmarges. Daarvoor hebben we ook een onafhankelijke re-gulator die nog altijd facturen moet erkennen die ingediend worden om te ver-werken in de prijzen en de tarieven.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Natuurlijk erken ik dat de distributienetbeheerders voor heel zware uitdagingen staan. Daarvoor hebben ze een stevige, solide financiële basis nodig.

Ik ben de eerste om dat te erkennen. Ik zou het evenwel ook een goed idee vinden als men ook coöperatief kapitaal zou accepteren. Ik begrijp natuurlijk dat men de keuzevrijheid moeten hebben, maar ik zet me wat af tegen de idee dat coöperatief kapitaal per definitie minder stabiel is.

Minister Annemie Turtelboom: Dat is niet mijn persoonlijke mening, maar wel de reden waarom Eandis het idee niet heeft in overweging heeft genomen. Eandis gaat voor een privépartner waarmee een langetermijnrelatie kan worden aangegaan. Die kan, zoals de heer Bothuyne zei, externe expertise inbrengen. Volgens Eandis is coöperatief kapitaal minder stabiel.

Johan Danen (Groen): De raden van bestuur en de aandeelhoudersvergaderingen moeten dat bespreken, maar ik ben het daar absoluut niet mee eens. Ook een externe partner die denkt elders meer geld te kunnen verdienen, zal snel vertrekken. Stabiliteit is minstens zo goed als bij andere financiële partners. Dat wou ik toch nog even inbrengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over zonne-energie in Vlaanderen – 1627 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, een deel van het antwoord kreeg ik zo-even al, toen u de vragen van de heer Beenders beantwoordde. Maar er blijven er toch nog wel enkele. De positie van zonne-energie in Vlaanderen is er de afgelopen jaren niet erg op verbeterd. Enkele weken geleden communiceerde Apère, een Brusselse organisatie die ijvert voor meer hernieuwbare energie, over het vermogen van zonnepanelen geïnstalleerd in 2015. Voor België kwam het totaal geïnstalleerd vermogen uit op 53 megawattpiek, of 12 megawattpiek minder dan in 2014. In Vlaanderen daalde het aandeel hernieuwbare energie in de totale energieproductie van 5,8 procent naar 5,5 procent. Onze doelstelling hernieuwbare energie is 10,5 procent tegen 2020, want dat is afgesproken in het intra-Belgisch klimaatakkoord. Een beleid voor meer hernieuwbare energie – ook meer zonne-energie – is dus zeker nodig. En dat hoeft niet via directe financiële ondersteuning te gebeuren, dat kan ook op andere manieren.

We hadden het al over de Fast Lane voor windturbines. Het beleid inzake zonne-energie kwam al aan bod in de commissiebijeenkomst van 10 juni 2015. Toen formuleerden we een voorstel ter zake, een beetje afgestemd op de campagne 'Stroom van eigen kweek', die toenmalig minister van Energie Van den Bossche samen met de sectororganisatie PV-Vlaanderen had uitgewerkt. U stond toen wat aarzelend tegenover dat idee. Maar in de commissievergadering van 13 januari 2016 sprak u toch al met wat meer overtuiging over een eventuele campagne, want de lancering van de zonnekaart zou kunnen samengaan met een campagne om zonne-energie te promoten.

In verband met die zonnekaart zei u in diezelfde commissievergadering dat u eind januari een goed zicht zou hebben op de planning ervan. Omdat we nu al

enkele maanden verder zijn, zou ik graag vernemen wanneer de volledige dataset beschikbaar zal zijn en iedereen via het internet de zonnekaart zal kunnen raadplegen, zodat duidelijk wordt hoeveel rendement dakpanelen zullen halen. Over het kwaliteitscharter in het kader van de groepsaankopen zei u toen dat u voor een ontwerp zou zorgen. Inmiddels heb ik begrepen dat het ontwerp nu op uw bureau ligt en dat we dat de komende weken mogen verwachten. U wilt daarvoor een breed draagvlak zoeken, en dat is alleen maar toe te juichen.

Minister, kunt u al een duidelijke timing meedelen over wanneer de zonnekaart voor het brede publiek beschikbaar zal zijn? Zal dit nog lukken in de loop van 2016? Hebt u al concrete ideeën over een eventuele campagne ter ondersteuning van zonne-energie? Zal de sectororganisatie PV-Vlaanderen bij de campagne worden betrokken? Hebt u overlegd met de provincies of andere aanbieders van groepsaankopen voor zonnepanelen? De provincie Oost-Vlaanderen is onlangs gestart met een nieuwe ronde van groepsaankopen voor zonnepanelen. Wanneer zal het kwaliteitscharter in verband met groepsaankopen klaar zijn en ondertekend kunnen worden?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, collega's, vooraleer een antwoord te geven op uw vragen, wens ik te wijzen op de onvolledigheid van de cijfers van Apère. Apère heeft namelijk enkel de bij de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) geregistreerde PV-installaties in rekening genomen. Sinds het wegvallen van steun voor de particuliere installaties, worden niet alle installaties aan de VREG gemeld. Een volledig beeld krijgen we dankzij de distributienetbeheerders: in Vlaanderen is vorig jaar 62 MWe (megawatt electric) aan zonnepanelen bijgeplaatst, tegenover 42 MWe in 2014. Het Agentschap Informatie Vlaanderen en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) zijn al volop bezig met het aanmaken van de datasets voor de zonnekaart. Ondertussen loopt ook de procedure voor de ontwikkeling van de internetviewer. Ik verwacht tegen eind 2016 een zonnekaart te hebben, misschien nog niet gebiedsdekkend voor heel Vlaanderen, dan toch al voor de grote steden, zodat de rest in het voorjaar van 2017 kan volgen.

De lancering van de zonnekaart zal met een campagne gepaard gaan, die vooral op redactionele aandacht en sociale media gericht zal zijn – denk aan de 'free publicity'. Intermediairen, zoals PV-Vlaanderen, Belsolar, de provincies en gemeenten, de netbeheerders en de installateurs, spelen daarbij een grote rol. Het Vlaams Energieagentschap heeft al stakeholderoverleg georganiseerd om de belangrijkste partners te betrekken. Het Vlaams Energieagentschap heeft een voorstel voor een kwaliteitscharter voor groepsaankopen opgemaakt. Dat voorstel is uitgewerkt op basis van gesprekken met alle partners. Ik zal nog een laatste overlegronde met de betrokkenen organiseren, en dan kunnen we allicht op heel korte termijn tot de ondertekening overgaan.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u voor uw kort en bondig antwoord. Het is uiteraard positief dat er in 2015 inzake zonne-energie een stijgende tendens werd genoteerd. Het is belangrijk dat die zonnekaart er eind dit jaar komt, al is het maar met een deel van Vlaanderen. Hopelijk beslaat die kaart zo snel mogelijk het volledige Vlaamse land en alle Vlaamse daken. Ik juich toe dat u nu een campagne ter promotie van zonne-energie zult opzetten, 'low cost' maar met een hoge effectiviteit. Ik vertrouw daarop en kijk uit naar het charter dat u hebt aangekondigd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de energiefactuur van de gebruikers van accumulatieverwarming en warmtepompen – 1635 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dit dossier is al een paar keer aan bod gekomen in deze commissie. Het kent natuurlijk een evolutie, maar het is een evolutie ten kwade.

Op 7 oktober 2015 ondervroegen wij u al over mensen die elektrisch verwarmen met een warmtepomp of accumulatiekachel. De mensen die op die manier verwarmen, krijgen te maken met een gigantische stijging van hun elektriciteitsfactuur. U zei dat particulieren en kleine bedrijven eigenlijk geen bijkomende kosten hebben voor hun warmtevraag voor het overige, maar het is natuurlijk wel zo dat zij niet kunnen profiteren van de historisch lage prijzen van olie en aardgas. Als je dat naast elkaar legt, krijg je een verhouding die totaal niet te verantwoorden is. Dat is een nadeel waarmee ook de gebruikers van een accumulatieverwarming worden geconfronteerd.

De energiefactuur van zowel mensen met een warmtepomp als mensen met een accumulatieverwarming is daarom nu zeer drastisch en buiten proportie gestegen, vooral door de sterke stijging van de distributienettarieven in 2015 en 2016, de btw-verhoging naar 21 procent en de 'bijdrage Energiefonds' vanaf 1 maart 2016. Eerdere pogingen om via premies de ombouw van accumulatiekachels naar andere vormen van verwarmen te versnellen, bleken geen succes omdat dit type van renovatie te ingrijpend is. De vervanging van een accumulatieverwarming blijkt enkel zinvol wanneer dit past in een totaalrenovatie. Voor gepensioneerden of huurders is een vervanging op korte termijn wellicht niet haalbaar. Dat blijkt ook uit de cijfers. En wat de bezitters van een warmtepomp betreft, kan het toch niet de bedoeling zijn dat zij opnieuw zouden opteren voor meer vervuilende energiebronnen zoals stookolie.

Dat is wat ik hoor bij mensen die bouwen of gaan bouwen: ze overwegen of overwogen om een warmtepomp te plaatsen, maar als ze bekijken wat niet zozeer de investering maar wel het gebruik ervan kost, en ze vergelijken dat met gas of olie, dan zijn er die kiezen voor stookolie. Dat is geen keuze vanuit het hart maar een keuze vanuit de portemonnee. Je kunt het hun niet kwalijk nemen omdat de verschillen soms gigantisch groot zijn.

Bovendien hebben zowel de gebruikers van accumulatiekachels als de bezitters van een warmtepomp één zaak gemeen: ze werden met financiële prikkels, premies of lage tarieven tot deze keuze overgehaald. Mensen die een warmtepomp hebben geïnstalleerd, zijn eigenlijk ook voorlopers op ecologisch vlak. We hebben dat soort mensen nodig. Het is jammer dat zij nu voor die keuze worden afgestraft.

Minister, verwarming met accumulatoren is als verwarmingsbron achterhaald. Deze inefficiënte bron van verwarming wordt het best zo vlug mogelijk vervangen, maar de zeer ingrijpende investeringen die hiervoor nodig zijn, vormen een rem op de renovatie. In de nota 'REG-openbare dienstverlening aan de Vlaamse Regering' (rationeel energiegebruik) staat er voor bijna alle energiebesparende investeringen een inschatting van de kostprijs, behalve voor de vervanging van accumulatieverwarming. Wat is de gemiddelde kostprijs van de vervanging van een accumulatieverwarming door een duurzamere verwarmingsbron? Hebt u een plan om de vervanging van accumulatieverwarmingen te stimuleren? Wanneer mogen een dergelijk plan en de uitvoering ervan worden verwacht?

Ik heb eens onderzocht hoe moeilijk het is om iemand te vinden die zoiets wil doen. Je vindt nauwelijks een installateur die die vervanging wil doen, ook al omdat ze niet altijd weten waaraan ze beginnen. Het lijkt mij belangrijk om te zorgen voor een plan dat mensen helpt bij die vervanging.

De vervanging van alle accumulatieverwarmingen zal de nodige tijd vergen. Om de energiefactuur in tussentijd wat te verlichten, zou het een optie kunnen zijn om het elektriciteitsverbruik 'nacht' en 'uitsluitend nacht' maar voor de helft mee te nemen bij de bepaling van de verbruiksschijf voor de berekening van de 'bijdrage Energiefonds'. Deze maatregel zou ook de bezitters van een warmtepomp ten goede komen. Nogmaals: omdat het verschil tussen de mensen die op stookolie of gas verwarmen tegenover de milieuvriendelijke warmtebron gigantisch is en niet te verantwoorden. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat mensen die een warmtepomp willen installeren hierdoor worden 'gedestimuleerd'?

Minister, bent u bereid om deze of gelijkaardige maatregelen te nemen om de energiefactuur te verlichten?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het is een feit dat gezinnen die elektrisch verwarmen een hoger elektriciteitsverbruik hebben. Elektrisch verwarmen wordt in de EPB- en de EPC-regelgeving (energieprestatieregelgeving en energieprestatiecertificaat) negatief gequoteerd en wordt om die reden al jaren ontmoedigd als technologie. Flankerend beleid om deze ontmoediging te bewerkstelligen, bestaat al jaren, in eerste instantie door zwaar in te zetten op isolatiepremies. Zeker in het geval van elektrisch verwarmde woningen is het immers uiterst belangrijk dat er goed geïsoleerd wordt zodat er zo min mogelijk energie verloren gaat. Dat is bij elke woning van belang, maar bij een elektrisch verwarmde woning is dit nog veel belangrijker.

Daarnaast bestaat er sinds 2012 een verdubbeling van de warmtepomppremie indien die warmtepomp wordt geplaatst ter vervanging van de elektrische verwarming. Dat principe behouden we in de hervorming van de energieprijzen en wordt nog versterkt aangezien de nettopremie voor warmtepompen omhooggaat. De omschakeling naar centrale verwarming komt bovendien ook algemeen in aanmerking voor de Vlaamse energielening, voor de renovatiepremie en de verbeterings- en aanpassingspremie. Voor sociale huisvesting wordt tot slot door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) al enkele jaren een premie gegeven voor de vervanging van elektrische verwarming.

Daarnaast moet ik opmerken dat er ook sensibiliserend en regelgevend wordt ingezet op de bijsturing van het duurzame imago van elektrische verwarming. Sensibiliserend gebeurt dat via communicatie, onder meer op de website www.energiesparen.be. Regelgevend gebeurt dat via de omrekening van elektrische verwarming, zowel in het E-peil als het energieprestatiecertificaat (EPC) naar primaire energie.

In het kader van de premiehervorming plan ik binnen de voucher voor totaalrenovatie tevens een bijkomend forfaitair supplement indien een warmtepomp wordt geplaatst als één van minstens drie investeringen. In het huidige voorstel wordt die voucher voor totaalrenovatie ingevoerd voor eindfacturen vanaf 2017.

De kostprijs voor de vervanging van accumulatieverwarming varieert sterk naar gelang de manier waarop die vervanging gebeurt: het opbouwen van nieuwe leidingen terwijl de oude in de muren en vloeren blijven zitten, is al een pak goedkoper dan het uitbreken van de oude en het opnieuw inwerken van de nieuwe in de muren en vloeren. Dat betekent namelijk natuurlijk een andere bezetting, andere vloeren enzovoort.

Een condenserende ketel plaatsen als alternatieve bron is goedkoper dan bijvoorbeeld een geothermische warmtepomp. Ik heb wat problemen met het voorstel om het verbruik gekoppeld aan het dag- en nachttarief slechts voor de helft te laten meetellen. De Raad van State had daar een duidelijk probleem mee, wegens het 'non bis in idem'-principe. Dat was toch een belangrijke handicap. Ik sta open voor heel veel pistes. Zeker voor woningen die in een bepaalde periode gebouwd zijn, werd het vaak sterk aangeraden en was het geen echte keuze. Ik sta open voor alle mogelijke pistes. Dat is ook de reden dat we al een aantal maatregelen hebben genomen. Ik ben het met u eens dat de ombouw niet zo gemakkelijk te realiseren is. Ik heb er geen weet van dat installateurs het niet willen doen. Dat is mij tot hier toe – en we hebben vrij veel contact met de sector – nog niet gesignaleerd. Ik weet dat het regelmatig voorkomt. Ik hoor bijvoorbeeld ook klachten van mensen die hun dak willen isoleren, maar geen aannemer vinden die bereid is om alleen voor hun dak te komen. Als ik die klachten hoor, dan hoor ik ze niet méér in dit geval dan bijvoorbeeld voor iemand die heel legitiem een dak wil isoleren. Ik vind dat wel bijzonder erg, omdat 25 procent van het warmteverlies via het dak verloopt. Daarover ben ik in overleg met de Confederatie Bouw. Ik zal uw opmerking zeker meenemen bij een volgend overleg. Ik zie hen morgen. Dan zal ik horen of zij ook effectief die klachten krijgen. Het zou bijzonder jammer zijn dat mensen de intentie hebben het te doen, maar daarin geblokkeerd worden.

Ik sta open voor alle mogelijke pistes. We hebben al een heel aantal maatregelen genomen. Ik blijf in overleg met de sector om te bekijken wat we nog extra kunnen doen.

Warmtepompen zijn vooral nuttig wanneer je een supergeïsoleerd huis hebt. Het heeft geen zin om warmtepompen in slecht geïsoleerde huizen te plaatsen. Dat is eigenlijk geen goede technologie.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben ervan overtuigd dat de meeste mensen die een warmtepomp hebben, die hebben geplaatst in een supergeïsoleerd huis. Op zich is een warmtepomp het sluitstuk van zo'n oefening. Ik denk dat het probleem zich niet zo in die mate voordoet.

Het probleem blijft wel dat het verschil tussen stookolie, gas of warmtepomp op dit moment gigantisch groot is en dat er ook geen zicht op is hoe het de komende jaren zal evolueren. Dat weten we voor gas en stookolie natuurlijk ook niet. Maar mensen die nu de keuze moeten maken, kiezen vaak voor iets anders.

Ik zou graag eens de cijfers zien van het aantal warmtepompen dat de laatste jaren werd geïnstalleerd. Ik denk dat dat aantal bijzonder laag is.

Minister Annemie Turtelboom: Dat klopt. De terugverdiëntijden zijn gewoon lang. Bij andere technologieën is er vaak een doorbraak geweest, zijn de prijzen gedaald en de rendementen gestegen. Ik ben ervan overtuigd dat die technologische evolutie er bij warmtepompen nog wel zal komen, maar dat die zich nog niet heeft gerealiseerd. De terugverdiëntijden zijn, zelfs met premies, lang.

Johan Danen (Groen): De terugverdiëntijden zijn zelfs nog wat langer geworden. De gebruiksprijs is namelijk heel erg gestegen. Voor de terugverdiëntijd tel je de investering en het gebruik. Dat probleem doet zich dus wel voor.

Ik ben daarnet even naar de persconferentie van de Bond Beter Leefmilieu (BBL) geweest. Wat ik daar hoorde, vind ik heel interessant. Wij hebben in ons land echt nood aan technologische voorlopers. Het kan toch niet zijn dat mensen die investeren in toptechnologie, in warmtepompen, nu de pineut zijn. Ik vind dat een zeer kwalijke evolutie. Het 'non bis in idem'-principe is bij mij bekend. Ik begrijp dat u

dat telkens aanhaalt. Maar het lijkt mij dat er een oplossing te vinden is om dat probleem voor een stuk op te lossen. U hebt het probleem ook gevonden toen u de taks in kwestie moest invoeren.

Het al dan niet willen uitvoeren van de vervanging van accumulatiekachels hangt af van hoeveel je betaalt. Je vindt altijd iemand als je massaal betaalt. Het probleem is dat installateurs op voorhand vaak geen of heel moeilijk een inschatting kunnen geven van de kostprijs, bijvoorbeeld door de leidingopbouw of doordat ze niet weten wat ze zullen vinden in de vloer. Dat is een groot probleem.

Als je de elektrische verwarming vervangt door een warmtepomp, krijg je een dubbele premie. Minister, hoeveel mensen hebben gebruikgemaakt van die dubbele premie? Tot nog toe waren dat er volgens mij relatief weinig. Daarop kunt u mij misschien een schriftelijk antwoord geven?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Op zich heeft een warmtepomp voordelen vanuit milieuoogpunt, maar verbruikt helaas veel elektriciteit, vooral de accumulatiekachels. De moeilijkheid is in het elektriciteitsstarief te differentiëren van waar de elektriciteit komt en waar ze naartoe gaat. De tarieven worden vastgelegd door de VREG. Het is moeilijk voor ons om als parlementslid te zeggen: als je de elektriciteit voor dit of hetgene gebruikt, krijg je een reductie. We proberen zo veel mogelijk een kader te schetsen waarin mensen gestimuleerd worden om zuinig om te springen met het milieu en met energie, maar we worden helaas geconfronteerd met fouten uit het verleden. Accumulatieverwarmingen waren zo een foute keuze. We hadden een heftig debat over de centrale van Langerlo en het feit dat mensen door de toenmalige overheid werden aangespoord om met elektrische verwarming te werken omdat het voor de centrale rendabeler was.

Het verhogen van de renovatiepremie is de enige remedie om het elektrisch verbruik voor verwarming te reduceren.

Minister Annemie Turtelboom: Ik zal de cijfers opvragen en ze laten bezorgen via het commissiesecretariaat. Het is inderdaad een technologie die vooral bij heel goed geïsoleerde huizen wordt gebruikt. Het heeft ook maar in die huizen een nut. Het blijft inderdaad veel elektriciteit verbruiken en men is heel afhankelijk van de prijszetting. De terugverdientijd is altijd lang geweest. Het zal niet door de recente prijsevolutie plots slechter worden. Het basisprobleem ligt elders. Het is wel nuttig en het heeft wel een toekomst, maar het zou goed zijn als er een doorbraak zou zijn in de technologie. Dat zou een stijging van het gebruik tot gevolg hebben. De gasprijzen zijn sterk gedaald. Als men dus moet kiezen voor een verwarming met warmtepomp, stookolie of aardgas, ook al wordt een overheidssteun gegeven, dan zal men eerder kiezen voor de laatste twee.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben het met veel dingen met u eens, maar niet met wat u zopas zegt.

De terugverdientijd is altijd lang geweest, maar die wordt nu langer omdat de prijzen van elektriciteit, de distributienettarieven, hoger zijn.

Minister Annemie Turtelboom: Het komt vooral omdat de vergelijking wordt gemaakt met gas of stookolie. Het is niet zozeer omdat de prijs is gestegen, maar omdat de andere prijzen sterk zijn gedaald. Dus als men vandaag de keuze moet maken, wordt de verhouding beïnvloed door de prijsdaling, eerder dan de prijsverhoging.

We zeggen eigenlijk hetzelfde, maar u wilt de verhoging in de kijker zetten en ik de verlaging.

Johan Danen (Groen): Een prijs is altijd een relatief gegeven. als men iets moet afwegen zal men het ene met het andere vergelijken. De terugverdiensijd is hier ook een eigenaardig begrip, want een gas- of stookolieketel kan nooit helemaal terugverdiend worden. Zou het niet mogelijk zijn te moduleren in de energieheffing, zodat de mensen die de keuze hebben gemaakt op aandrang van de overheid, niet de dupe zijn? Ik vind dat die mensen oneerlijk behandeld worden en dat we een geste moeten doen. Laat ze bijvoorbeeld een categorie zakken in de energieheffing. Er zijn zeker mogelijkheden om hieraan het hoofd te bieden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.